

Handläggare
Ingela Kristiansson,
Linda NordbergTill
Älvsjö stadsdelsnämnd
2016-12-15

Verksamhetsplan 2017 för Älvsjö stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner och överlämnar till kommunstyrelsen verksamhetsplan och budget för 2017 inklusive omslutningsförändringar med 152,5 mnkr.
2. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering med 2,5 mnkr för klimatinvesteringar.
3. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering med 2,0 mnkr till åtgärder för naturreservat Älvsjöskogen.
4. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering med 0,5 mnkr till åtgärder för giftfri förskola.
5. Stadsdelsnämnden godkänner att följande enheter utgör resultatenheter enligt regler för ekonomisk förvaltning;
  - Resultatenhet 1; förskolorna Akleja, Våga vilja, Långsjö och Rödkulla.
  - Resultatenhet 2; förskolorna Lillskogen, Matrisen, Älvskogen och Solkatten.
  - Resultatenhet 3; förskolorna Baltazar, Snöripan och Muminstugan.
  - Resultatenhet 4; förskolorna, Skogsgläntan, Trollsländan, Eken och Öppna förskolan.
  - Resultatenhet 5; förskolorna Citrusgården, Prästängen och Solängen.
  - Resultatenhet 6; förskolorna, Sjöstjärnan, Sylvester och Äppelängen.
  - Enheten för fritid.
  - Utförare inom LSS-området; Sjöholmens gruppbostad, Kvarnstugans gruppbostad, Folkparksvägens gruppbostad, Brännkyrka gruppbostad, Sulvägens gruppbostad, Folkparksvägens serviceboende och Långsjöns dagliga verksamhet.
6. Stadsdelsnämnden delegerar till förvaltningsdirektören att ansöka om medel från sociala investeringsfonden.
7. Ärendet justeras omedelbart.

Per Kjellander
Stadsdelsdirektör

Ingela Kristiansson
Avdelningschef

Göran Sjödin
Verksamhetsområdeschef

Eva Frykler
Verksamhetsområdeschef

Elisabet Tullgren
Avdelningschef

Innehållsförteckning

Inledning	5
1. Ett Stockholm som håller samman	8
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	9
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	12
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	16
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	18
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	18
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	20
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	21
2. Ett klimatsmart Stockholm	24
2.1 Energianvändningen är hållbar	25
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	25
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	26
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	26
2.5 Stockholms miljö är giftfri	27
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	28
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	28
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	29
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	29
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	29
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	31
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	31
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	32
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	32
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	34
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	36
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	37
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	38
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	39
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	41

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	43
Uppföljning av ekonomi.....	43
Nämndens ekonomiska förutsättningar	43
Investeringar.....	46
Försäljningar av anläggningstillgångar	47
Resultatenheter	47
Betydande projekt som inte är investeringar	48
Budgetjusteringar	48
Omslutningsförändringar.....	48
Medel för lokaländamål.....	48
Övrigt	49
Särskilda redovisningar.....	49
Kvalitetsarbete.....	50

Bilagor

Bilaga 1: Blanketter VP 2017_Sdn21

Bilaga 2: Ersättning till enheterna 2017

Bilaga 3: Nämndens budget 2017_ub001a

Bilaga 4: Plan för internkontroll med väsentlighets- och riskanalys 2017 för Älvsjö SDN

Bilaga 5: Ansökan kompetensfonden -Certifiering av utbildningsnivå i demensvård-Stiftelsen Silviahemmet

Bilaga 6: Ansökan kompetensfonden - Informations- och kommunikationsteknologi (IKT) i förskolan

Bilaga 7: Ansökan kompetensfonden -Jämställdhet, värdegrund, bemötande, förhållningssätt

Bilaga 8: Ansökan kompetensfonden - Att möta människor med psykisk funktionsnedsättning

Bilaga 9: Ansökan kompetensfonden-Pedagogisk dokumentation

Bilaga 10: Ansökan kompetensfonden -Att möta människor med ett rättshaveristiskt beteende

Bilaga 11: Ansökan klimatåtgärder Örby slotts plaskdamm

Bilaga 12: Plan för upphandling och sammanställning_sdn21

Inledning

Älvsjö växer och staden planerar för fler bostäder, arbetsplatser, förskolor och gruppboheter. Befolkningen beräknas öka från 28 300 år 2016 till 29 100 år 2017. De snabbast växande åldersgrupperna är unga i åldern 13-18 år och äldre än 65 år. Stadsdelsnämndens verksamheter måste därmed kontinuerligt utökas och utvecklas för att motsvara behovet av insatser i förhållande till befolkningen och de snabbast ökande befolkningsgrupperna.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, barn, kultur och fritid, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder, samt lokal demokrati. Stadsdelsnämnderna ansvarar också för stadsmiljöarbete, viss tillsynsverksamhet, medborgarkontor samt konsumentvägledning. Nämnden bidrar till ett Stockholm för alla genom verksamheter som erbjuder delaktighet och jämställdhet, samt respekt för de mänskliga rättigheterna och är fri från diskriminering.

Älvsjö stadsdelsnämnd har tilldelats sammanlagt 599,3 mnkr i nettobudget 2017 för verksamheterna, vilket är en nettoökning med 27,7 mnkr (4,8 %). Prognosen per oktober 2016 uppgår till en nettokostnad på 591 mnkr, vilket visar att volymerna har ökat under 2016. Befolkningsprognosen för 2017 innebär att antalet invånare förväntas öka med 2,9 procent. Det tillsammans med förväntade pris- och löneökningar betyder att nämnden måste fortsätta med en kostnadseffektiv verksamhet för att uppnå en ekonomi i balans 2017.

Övergripande om nämndens verksamhet

Stockholms stads budget, som utgår från vision 2040 är styrande för nämndens verksamheter. I nämndens verksamhetsplan beskrivs de resultat och aktiviteter som stadsdelsnämnden förväntar sig ska uppnås eller genomföras under 2017. Samverkan och samarbete är prioriterat under året och en grund för vidareutveckling av nämndens samtliga verksamheter.

Ett lokalt utvecklingsprogram för Älvsjö stadsdelsnämnd antogs i samband med tertiärrapport 2 2016 och ska nu implementeras i verksamheterna under kommande år. De prioriterade områdena i det lokala utvecklingsprogrammet är:

- Förebyggande arbete och meningsfull fritid med fokus på 13-18 åringar
- Fler möjligheter till studier, arbete och egen försörjning med fokus på unga vuxna i åldern 16-29 år
- Trygghet och trivsel

En ny samverkansöverenskommelse har tagits fram tillsammans med polisen. Den ska ligga till grund för det fortsatta samarbetet kring det brotts- och drogförebyggande arbetet. Samverkansöverenskommelsen kommer att ha två fokusområden, *Trygghet i den offentliga miljön* och *Ungdomar i riskzonen*. Utifrån detta kommer en åtgärdsplan att fastställas och aktiviteter genomföras.

Nämndens samtliga verksamheter arbetar enligt stadens miljöprogram. Under 2017 satsar nämnden främst på att fortsätta projektet kemikaliesmart förskola, att öka andelen ekologiska livsmedel och att antalet verksamheter med matavfallshämtning ska bli fler. I parkerna ska den biologiska mångfalden förbättras.

Under 2017 kommer stadsdelsnämndens verksamheter aktivt vara delaktiga i stadens digitaliseringsåtgärder. Nämnden ansöker om medel för utbildning i användning av digitala

verktyg utifrån ett pedagogiskt syfte. Inom äldreomsorgen kommer arbetet med att öka medarbetarnas kunskaper inom IT att försätta inom ramen för projektet Dig-IT. Förvaltningen kommer under 2017 förbereda sig inför stadens nya leverans av gemensam it-service. Nämnden fortsätter även sitt arbete avseende utvärdering av digitala verktyg för ungas inflytande.

Stadsdelsnämnden är en arbetsgivare med 700 anställda som erbjuder en arbetsmiljö med ett öppet arbetsklimat med former för delaktighet, engagemang och lärande på varje arbetsplats. Arbetsförhållandena genomsyras av jämställdhet, jämlikhet och frihet från diskriminering. Det systematiska arbetet med att sänka sjukfrånvaron fortsätter. Kompetensförsörjning är en utmaning för stadsdelsnämnden med växande verksamheter och flera bristyrkesgrupper. Under året kommer förvaltningen på ett delaktigt sätt utveckla arbetsätt och erbjuda kompetensutvecklingsinsatser, använda den kompetensbaserade rekryteringsprocess som staden har samt förbättra introduktionen för nyanställda. Nämnden söker även kompetensutvecklingsmedel för flera insatser.

Förskoleverksamhet

Älvsjöes kommunala förskolor har ett gott betyg från föräldrarna och inskrivningsgraden i förskolan är hög. Förvaltningen fortsätter planeringen av fyra nya förskolor i stadsdelarna Solberga och Långbro, samt utöka inskrivningsgraden i förskoleverksamheten. Språkutveckling, matematik och naturvetenskap är prioriterade utvecklingsområdena i förskolan. Dessutom fokuserar förvaltningen på pedagogisk dokumentation, förskolläraernas ledarroll samt informations- och kommunikationsteknologi.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens insatser för den enskilde ska vara av god kvalitet och utformas tillsammans med hen, vid behov i samverkan med anhöriga, närstående, god man eller förvaltare. Under 2017 kommer ett särskilt fokus att läggas på äldres trygghet, utevistelser, vällagad mat och möjlighet till social gemenskap. Insatserna ska bygga på kontinuitet för att uppnå trygghet för den enskilde. Förvaltningen fortsätter det fördjupade granskningsarbetet gällande hemtjänstutförarna.

Från den första juli 2017 kommer riktlinjerna gällande biståndsbedömning av hemtjänst att förändras och så kallad ramtid införs. Vidare kommer projektet som äldreförvaltningen startade under 2016 "Tryggt mottagande i hemmet" att implementeras i hela staden under 2017. Arbetet med att stärka handläggarna i deras arbete är prioriterat, t ex med insatser som utbildning, handledning, råd och stöd i det dagliga arbetet.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Fokus för nämndens verksamheter för personer med funktionsnedsättning är att under året arbeta för öka förutsättningar för den enskildes delaktighet, självbestämmande och trygghet. Implementeringen av det reviderade programmet för stöd till anhöriga är prioriterat och anhörigstödet ska utvecklas.

Samverkan mellan enheten för funktionsnedsatta och Arbetsförmedlingen är prioriterat för att underlätta för de personer som deltar i daglig verksamhet att komma ut i ordinärt arbete.

Barnperspektivet lyfts särskilt fram i ärenden som rör barn med funktionsnedsättning i syfte att fokusera på barnets rätt i jämförelse med andra barn utan funktionsnedsättning.

Förvaltningen kommer även att göra en särskild satsning inom myndighetsutövningen för

funktionsnedsatta och socialpsykiatrin för att belysa jämställdhetsperspektivet.

För att tillgodose behovet av anpassade boenden för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SOL samordnar förvaltningen sitt arbete med berörda fackförvaltningar och externa byggföretag. De närmaste åren kommer flera boenden att starta.

Individ- och familjeomsorg

Under senare år har antalet anmälningar om barn som misstänks fara illa ökat kraftigt liksom ett kraftigt inflöde av ärenden som rör ensamkommande flyktingbarn. Institutionsplaceringar ska i möjligaste mån undvikas till förmån för öppenvårdslösningar. Prioriterade grupper är barn som lever med våld i nära relationer och barn till personer med missbruksproblematik. Familjevården ska fortsätta att utvecklas för att säkra att barn och unga som placeras i familjehem får en trygg och säker vård och omsorg. En god samverkan mellan skola och socialtjänst är nödvändig för helhetssynen kring de barn som far illa eller riskerar att fara illa. Arbetet med att förhandla ner priserna på boendeplaceringar för ensamkommande flyktingbarn har påbörjats och nya utmaningar väntar då många ungdomar kommer att få avslagsbeslut på uppehållstillstånd. Barnperspektivet ska beaktas i alla utredningar och beslut där barn är berörda.

Det förebyggande arbetet och tidiga insatser till barn och unga ska prioriteras. Samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst, fritidsverksamhet samt förebyggande och uppsökande socialt arbete ska stärkas för att tidigt upptäcka och ge stöd till barn och unga i riskzon. Olika typer av föräldrastödsprogram ska erbjudas i syfte att skapa jämlika förutsättningar för en god uppväxt för alla barn. Förvaltningen ska arbeta för att minska identifierade riskfaktorer och stärka de skyddsfaktorer som finns för barn och ungdomar. Detta arbete kommer att ha särskilt fokus på behoven i Solberga. Fältassistenter ska i högre grad vara tillgängliga på tider då ungdomar vistas ute.

De personer som söker och beviljas insatser på grund av problem med alkohol eller andra droger har en komplex och sammansatt problematik varför det krävs samarbete med psykiatrin. Stödinsatser erbjuds i öppenvård och samverkan i detta behövs med andra stadsdelsförvaltningar.

Stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck börjar gälla 2017. Stadsdelsnämnden ska utveckla rutiner och metoder för att inventera målgrupperna, upptäcka våldet, hitta våldsutsatta och våldsutövare och därmed kunna erbjuda stöd och hjälp.

Socialpsykiatri

Inom socialpsykiatrin syftar beviljade insatser till att öka den enskildes möjlighet till ett självständigt liv. Utifrån sina förutsättningar ges den enskilde möjligheten att delta i samhällets gemenskap på lika villkor. Samtliga insatser följs upp regelbundet för att säkerställa att de utförs i enlighet med beviljat bistånd och uppsatta mål.

Barn, kultur och fritid

Parkleken Kristallen erbjuder verksamhet för yngre barn och deras föräldrar. Utemiljön är fullt ut utrustad och tillgänglighetsanpassad. Verksamheten ska därmed utvecklas ytterligare. Fritiden har startat ett utvecklingsarbete med ändrad inriktning och ny specificerad målgrupp 10-18 år. I dialog med ungdomar kommer verksamheten att anpassas till ungas behov, önskemål och levnadsmönster.

Stadsdelsnämnden stödjer föreningslivet i Älvsjö genom att bevilja utökat föreningsbidrag. Kultursatsningar görs på förskolorna, parkleken Kristallen, Ungdomens hus, enheterna inom socialpsykiatri och LSS, Älvsjöträffen samt genom samarbete med Älvsjö bibliotek.

Under året kommer nämnden fortsätta arbetet med att öka ungas möjlighet till inflytande och delaktighet.

Stadsmiljöverksamhet

Stadsmiljön har stor betydelse för upplevelsen av trygghet och trivsel. Älvsjöborna är mer nöjda med skötseln av parker och naturområden än genomsnittet i staden.

Trygghetsvandringar genomförs för att identifiera vad som kan förbättras i stadsmiljön. Flera större parkinvesteringar startar under året, till exempel Lerkrogsparkens upprustning och en ny skateanläggning. Vid de pågående större exploateringarna i stadsdelsområdet medverkar nämnden för att påverka utformningen av park och grönytor. Medborgardialoger kommer också att genomföras i samband med mindre parkinvesteringar.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämnden ska ge Älvsjöborna stöd i att ta tillvara sina resurser och bli självförsörjande. De kommande åren bedöms behovet av ekonomiskt bistånd påverkas av det ökade antalet nyanlända. Under 2017 kommer nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd. Alla barn ska få jämlika uppväxtvillkor och arbetet med ekonomiskt bistånd ska utgå från ett barnperspektiv. Barnfamiljer prioriteras vid budget- och skuldrådgivning.

Förvaltningens olika verksamheter ska erbjuda arbetstillfällen och praktikplatser för arbetslösa som beviljas arbetsmarknadsinsatser såsom visstidsanställningar och offentligt skyddat arbete. Därutöver ska feriejobb erbjudas till ungdomar. Som en del i utvecklingsåtagandena i Älvsjös lokala utvecklingsprogram ska samarbetet stärkas med Arbetsförmedlingen och Jobbtorg.

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Älvsjö stadsdelsnämnd bidrar till ett Stockholm som håller samman genom att vara en levande och trygg stadsdel med jämlika uppväxtvillkor för barn och unga samt en god kvalitet och hög delaktighet i nämndens verksamheter.

Förskolorna prioriterar arbetet med språkutveckling, matematik och naturvetenskap. I utvecklingsarbetet fokuserar förvaltningen på pedagogisk dokumentation, förskolläraernas ledarroll samt informations- och kommunikationsteknologi samt att öka inskrivningsgraden i förskolan.

Under senare år har antalet anmälningar om barn som misstänks fara illa ökat kraftigt liksom ett kraftigt inflöde av ärenden som rör ensamkommande flyktingbarn. Prioriterade grupper är barn som lever med våld i nära relationer och barn till personer med missbruksproblematik. Familjevården ska fortsätta att utvecklas för att säkra att barn och unga som placeras i familjehem får en trygg och säker vård och omsorg. En god samverkan mellan skola och socialtjänst är nödvändig för helhetssynen kring de barn som far illa eller riskerar att fara illa. Arbetet med att förhandla ner priserna på boendeplaceringar för ensamkommande flyktingbarn har påbörjats och nya utmaningar väntar då många ungdomar kommer att få avslagsbeslut på uppehållstillstånd.

Utifrån det lokala utvecklingsprogrammet ska förebyggande arbetet och tidiga insatser till barn och unga prioriteras. Samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst, fritidsverksamhet samt förebyggande och uppsökande socialt arbete ska stärkas för att tidigt upptäcka och ge stöd till barn och unga i riskzon. Fritidsverksamheten ska utvecklas med en ny inriktning och ny specificerad målgrupp.

De personer som söker och beviljas insatser på grund av problem med alkohol eller andra droger har en komplex och sammansatt problematik varför det krävs samarbete med psykiatri. Stödinsatser erbjuds i öppenvård och samverkan i detta behövs samarbete med andra stadsdelsförvaltningar.

Äldreomsorgens insatser för den enskilde ska vara av god kvalitet och utformas tillsammans med hen, vid behov i samverkan med anhöriga, närstående, god man eller förvaltare. Under 2017 är arbetet med äldres trygghet, utevistelser, vällagad mat, möjlighet till social gemenskap samt att öka kontinuiteten för den enskilde prioriterat.

Tryggheten i Älvsjö är en prioriterad fråga. Stadsdelsnämnden har ett nära samarbete med Älvsjös kommunpolis och den nya samverkansöverenskommelsen ligger till grund för det brotts- och drogförebyggande arbetet i stadsdelsområdet. Inom stadsmiljö kommer flera större parkupprustningar att göras för att öka trygghet och trivsel. Prioriterat är också utbyggnaden av gruppboheter inom LSS, flera enheter planeras inom Älvsjöstaden.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Utgångspunkten för stadsdelsnämndens verksamhet är att alla barn ska ha lika goda möjligheter oavsett bakgrund. Stadsdelsnämnden ska bidra till att utjämna villkoren för unga genom att öka inskrivningsgraden i förskolan, ha riktade mötesplatser för barn och unga, inte minst flickor och hbtq-personer, samt ha ett barnperspektiv i arbetet med ekonomiskt bistånd och minimera antalet barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd.

Inskrivningsgraden i förskolan är hög i Älvsjö (90 %). Stadsdelsnämnden ska stärka det uppsökande arbetet för att ge fler barn möjligheten att delta i verksamheten. Öppna förskolan kan bedriva ett mer riktat uppsökande arbete samt ge information för att ge fler barn möjlighet att delta i stadsdelsområdets pedagogiska verksamheter. Den öppna förskolan är en uppskattad och efterfrågad mötesplats för både barn och vuxna. Verksamheten erbjuder stimulans och gemenskap till barn som inte är inskrivna i förskoleverksamhet samt ger stöd till föräldrar. Öppettiderna och därmed tillgängligheten ska ses över.

Stadsdelsnämnden kommer att uppfylla barnomsorgsgarantin under 2017 med nu befintliga förskolor. Förvaltningen planera dock för nya förskolor, eftersom cirka 2 500 nya bostäder ska byggas i Solberga. Stadsdelsnämnden har beslutat om ny förskola med fyra avdelningar i Älvsjöstaden, kvarteret Sandaletten som kommunstyrelsen godkänt. Kommunstyrelsen har också godkänt en ny förskola med fem avdelningar vid Solbergaskolan samt en ny förskola med tre avdelningar vid Vivelparken. Förvaltningen har också beställt förslagshandlingar från Sisab för uppförande av en förskola med sex avdelningar vid Kämpetorsparken, som ska ersätta den nuvarande förskolan Solkatten. Förskolan Solkatten kommer att behöva evakueras under ombyggnaden av Kämpetorsparken och uppförandet av den nya förskolan.

Stadens förskoleprogram "Framtidens förskola" ska ses över för att integreras och

sammanfogas i ett program för hela stadens utbildningssystem från förskola till och med gymnasium. Förskolan lägger grunden till ett livslångt lärande. Former för pedagogisk samverkan mellan förskolan och skolan ska stärkas. Informationsöverföringen till skolan om stödsatser ska förenklas för att främja tidiga insatser i skolan.

Förskolan ska vara trygg, säker och hålla hög kvalitet. Lärandet på förskolan ska vara lustfyllt och genom lek ska barnets kunskaper och förmåga till samspel utvecklas. Naturvetenskap, matematik och språkutveckling är prioriterade områden. Ett utvecklingsområde är arbetet med flerspråkiga barn liksom interkulturellt arbete. Förskolans verksamhet ska ingå i den stora satsningen staden gör på ökad digital kompetens och kreativitet.

Som en del i demokratiuppdraget ska förskolan aktivt arbeta normkritiskt, antirasistiskt och motverka stereotypa könsroller och diskriminering. Förskolan ska bedrivas i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter.

Förskolans pedagogiska uppdrag och förskollärarnas ansvar för att stärka pedagogiken i förskolan är tydlig i läroplanen. Förskollärarnas roll ska stärkas och utvecklas. De ansvarar för att varje barns utveckling och lärande kontinuerligt dokumenteras och följs upp. De ska också initiera, leda och stödja det pedagogiska utvecklings- och kvalitetsarbetet i arbetslaget. Stadsdelsförvaltningens särskilda satsning tillsammans med Stockholms universitet för att utveckla 75 förskollärare i sin ledarroll ska utvärderas för att därefter tas vidare i ett nästa steg.

Brukarundersökningen för förskolan visar att Älvsjös kommunala förskolor får ett högt betyg. Arbetet med att öka likvärdigheten fortsätter för att få en jämn och hög kvalitet i hela verksamheten. I utvecklingsarbetet fokuserar förvaltningen på fortsättning av pedagogisk dokumentation och förskollärarnas ledarroll samt även informations- och kommunikationsteknologi. Medel för detta kommer att sökas från stadens kompetensfond.

Målsättningen i staden är att minst hälften av medarbetarna har pedagogisk högskoleutbildning. Vid rekrytering strävar förskoleenheterna efter att det finns minst en förskollärare i varje arbetslag för att säkerställa att man har rätt kompetens för uppdraget. Som ett led i rekryteringsarbetet handleder flertalet förskolor totalt ett trettiotal studenter i deras VFU-del i förskollärarytbildningen. Övergripande satsningar sker i staden genom att anställda barnskötare ges möjlighet att utbilda sig till barnskötare och förskollärare.

Stadsdelsnämndens mål täcker in de fem läroplansområdena; normer och värden, utveckling och lärande, barns inflytande, förskola och hem samt samverkan med skolan.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	1,4 %	3,1 %	Tertial
 Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	tas fram av nämnden	År
 Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	41 %	41 %	Tertial
 Andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik	5 %	Öka	År
 Andel nöjda föräldrar	87 %	87 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,2	4,9	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten	90 %	90 %	År
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8	3,8	År
 Svarefrekvens på förskoleundersökningen	80 %	80 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för förskoleplaneringen, med prioritering på nybyggnadsområden. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.	2017-01-01	2017-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska, i samarbete med utbildningsnämnden utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta områden att gå i förskolan	2017-01-01	2017-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet	2017-01-01	2017-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Förskolans arbetssätt utvecklar barnens förmågor inom samtliga läroplansområden

Förväntat resultat

- Förskolorna uppfyller sina enhetsmål med förväntade resultat för normer och värden, utveckling och lärande, barns inflytande, samverkan förskola hem samt samverkan med förskoleklass
- Målvärdet för indikatorerna systematiskt barnsäkerhetsarbete, kvalitet och förskoleundersökningen uppnås

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
1. Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende normer och värden	90 %		År
2. Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende utveckling och lärande	83 %		År
3. Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende barns inflytande	89 %		År
4. Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende förskola och hem	86 %		År
5. Andel förskolor som uppfyllt sina åtaganden för övergången till skolan	100 %		År
Andel nöjda föräldrar i öppna förskolans brukarundersökning	94 %		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

Individ- och familjeomsorgens arbete ska präglas av hög kvalitet och respekt för den enskilde, utgå från personers egna förmågor/resurser och baseras på evidens och beprövad erfarenhet. Insatserna ska vara av god kvalitet och ett ledningssystem för kvalitetsarbete har utarbetats för att säkerställa detta.

För att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och trygga framtida kompetensförsörjning ska medarbetare med kort erfarenhet få en god introduktion, handledning och mentorstöd. Ett program för detta har utarbetats i staden.

För att skapa goda förutsättningar för socialt arbete ska stadsdelsnämnderna implementera den handlingsplan som tagits fram av kommunstyrelsen, socialnämnden och äldrenämnden. Utöver detta har socialnämnden tilldelats medel för utbildningssatsningar på bas- och specialistnivå som förvaltningen räknar med att få del av.

Mottagning och utredning - barn och unga

Under senare år har antalet anmälningar om barn som misstänks fara illa ökat kraftigt liksom ett kraftigt inflöde av ärenden som rör ensamkommande flyktingbarn. Denna ökade arbetsbelastning har påverkat Älvsjö i hög utsträckning. I kommunfullmäktiges budget för 2016 förstärktes resurserna till den sociala barn- och ungdomsvården för att socialtjänsten ska ha förutsättningar att utföra sitt arbete. Resurserna har bidragit till att utöka antalet utredande socialsekreterare och skapa en tydligare struktur för ledning och styrning inom enheten för barn och familj.

BBIC (Barns Behov I Centrum) är grunden för utredningsarbetet när det gäller barn och ungdom och en rad olika evidensbaserade metoder och arbetssätt tillämpas i arbetet med klienterna. Institutionsplaceringar ska i möjligaste mån undvikas till förmån för öppenvårdslösningar och förvaltningen kommer att fortsätta fokusera på att se över hur öppenvårdsinsatserna bättre kan motsvara behovet. Även arbetet med att utveckla samordnade individuella planer (SIP) fortsätter inom området barn och unga med psykisk ohälsa. Pilotärenden med SIP-planer ska följas upp och utvärderas utifrån ett evidensbaserat arbetssätt. Det arbete som bedrivits i projektet Framtid Stockholm för att utveckla samverkan mellan skola och socialtjänst ska under året förberedas för övergång till permanent verksamhet. Nämnden ska också prioritera barn som lever med våld i nära relationer och barn till personer med missbruksproblematik. Arbetet med sociala insatsgrupper är fortsatt prioriterat och stadsdelsnämnden ska använda denna arbetsmetod där behov finns.

Familjevården

För att säkra att barn och unga som placeras i familjehem får en trygg och säker vård och omsorg behöver familjehemsvården fortsätta att utvecklas. Stödet till barnen ska utökas, bland annat genom att säkerställa att alla barn ges tillgång till stödgrupper och genom att stärka rekryteringen av nya familjehem. Det är även viktigt att ge stöd till barnens ursprungsfamilj. Verksamheten Stella som tidigare drivits i projektform av tre stadsdelsnämnder permanentas nu under socialnämnden och blir stadsövergripande. Det är viktigt att barn som efter placering flyttar hem till sin ursprungsfamilj får ett bra stöd. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med eftervård i öppna former.

En god skolgång utgör en av de främsta skyddsfaktorerna för barn som riskerar att fara illa.

En god samverkan mellan skolan och socialtjänsten är nödvändig för att uppnå en helhetssyn kring de barn som far illa eller riskerar att fara illa. Arbetet med SkolFam, där familjehemsplacerade barn ska kunna få stöd i sin skolgång fortsätter.

Ensamkommande flyktingbarn (EKB)

Antalet ensamkommande flyktingbarn ökade markant under 2015 men har under våren 2016 stabiliserats och är för närvarande cirka 120 till antalet. Utvecklingen under 2017 är dock osäker och förvaltningen har fortsatt fokus på att insatserna till denna målgrupp ska vara av god kvalitet. Ersättningarna från Migrationsverket kommer att sänkas den 1 juli 2017. Arbetet med att förhandla ner priserna på boendeplaceringar har påbörjats och förvaltningen räknar med att komma ner i nivå med de nya ersättningsnivåerna under första halvåret. Förvaltningen räknar med att många ungdomar kommer att få avslagsbeslut på sina ansökningar om uppehållstillstånd under 2017, samtidigt som de som får tillfälliga eller permanenta uppehållstillstånd ska ha fortsatt stöd i integrationsprocessen. Det innebär nya utmaningar för handläggare och chefer.

Vuxna

Antalet personer som ansökt om stöd och insatser på grund av problem med alkohol eller droger har fortsatt att minska under 2016 och en större andel av beslutade insatser avslutas enligt planering. De personer som söker och beviljas insatser har dock en komplex och sammansatt problematik varför det ofta också krävs samverkan/samarbete med psykiatri.

Stadsdelsnämnden har en överenskommelse med stadsdelsnämnderna Hägersten–Liljeholmen, Skärholmen, landstingets beroendevård och psykiatri angående samverkan. Nämnden har också en särskild överenskommelse med Team Sydväst som är landstingets beroendemottagning i Skärholmen. Många personer söker sig också till andra beroendemottagningar då det finns möjlighet att göra ett eget val. Samverkan med psykiatri behöver utvecklas. Arbetet med samordnade individuella insatser (SIP) har utvecklats under 2016 och en rutin för detta har tagits fram och kommer att utvärderas inom ramen för samverkan med landstinget.

Stadsdelsnämnden erbjuder stödinsatser i öppenvård till personer med beroendeproblematik. Det är sårbart och svårt att tillhandahålla alla former av stöd som behövs utifrån personers behov. Samverkan med ytterligare andra stadsdelsförvaltningar behöver undersökas. Barnperspektivet i kontakten med missbrukande föräldrar kommer att utvecklas under 2017. Bland annat betyder det att samarbetet mellan enheten för vuxna och enheten för barn och familj behöver hitta en form för att ge bättre och tidigare stöd till vuxna och barn.

Boendesituationen i Stockholm är ansträngd vilket gör att många söker kontakt med socialtjänsten för att ansöka om boende. Personer som har särskilda svårigheter på bostadsmarknaden beviljas akut tillfälliga boenden och ges stöd för att hitta alternativ. Det bedrivs ett förebyggande/uppsökande arbete för att motverka hemlöshet och det finns en handlingsplan för detta arbete.

Prevention

En förstärkt preventionsgrupp och en bra samverkan ger goda förutsättningar att upptäcka barn och unga som riskerar att utveckla ett ogynnsamt bruk av droger och alkohol eller utveckla ett normbrytande beteende. Preventionsgruppen består idag av en preventionsansamordnare och tre fältassistenter vilket är en utökning mot tidigare.

Stadsdelsnämnden ska prioritera förebyggande arbete och tidiga insatser till barn och ungdomar. Detta genom att tillhandahålla stödverksamheter och skapa meningsfull sysselsättning under sommarmånaderna, exempelvis genom feriarbeten, dagkollo och samarbete med idrottsföreningar och andra organisationer. Samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, fritidsverksamhet samt förebyggande och uppsökande socialt arbete ska stärkas för att tidigt upptäcka och ge stöd till barn i riskzon.

Preventionsgruppen ska arbeta för att minska identifierade riskfaktorer och stärka de skyddsfaktorer som finns. Preventionssamordnarens, fältassistenter och ungdomsmottagningens samarbete med skolor och fritidsverksamhet gör det möjligt att genom samtal och gruppverksamheter uppmärksamma och stödja ungdomar kring frågor och skeenden som upptar dem. Fältassistenter kan också vägleda ungdomar till lämpliga aktiviteter. Detta arbete kommer att ha särskilt fokus på behoven i Solberga. Fältassistenter ska i högre grad vara tillgängliga på tider då ungdomar vistas ute. Preventionsgruppen får också ett ansvar för att stödja, och i de fall det behövs, samordna vuxenvandringsaktiviteter.

En fördjupad analys av Stockholmsenkäten ska genomföras vilket också ska ligga till grund för det fortsatta samarbetet mellan förvaltningens verksamheter, skolan och polisen. Stadsdelsnämndens arbete med tillsyn av folköl- och tobaksförsäljning hos näringsidkare är en viktig del i det förebyggande arbetet. Ansvaret för detta överförs till enheten för barn och familj.

Olika typer av föräldrastödsprogram ska erbjudas i syfte att skapa jämlika förutsättningar för en god uppväxt för alla barn. Insatserna ska anpassas utifrån familjers olika förutsättningar och levnadsvillkor. Genom föräldrautbildningar och direkt stöd till barn/unga i skola och på fritiden kan individ- och familjeomsorgen arbeta förebyggande och bidra med utvecklingsstödande kunskaper.

Arbetet med sociala insatsgrupper är fortsatt prioriterat och stadsdelsnämnderna ska använda denna arbetsmetod där behov finns. Socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna ska koordinera och samordna sitt arbete med målgruppen 20-29 år.

Socialpsykiatri

Myndighetsutövningen inom socialpsykiatri utvecklas löpande. Beslut fattas i enlighet med gällande lagstiftning samt stadens riktlinjer. För att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i utredningsförfarandet samt i beslutsfattande använder biståndshandläggare standardiserade bedömnings- och utredningsinstrument. Den enskilde är utifrån sina förutsättningar delaktig i de utredningar som rör denne samt i utformning och planering av de insatser som beviljats. Beviljade insatser syftar till att öka den enskildes möjlighet till ett självständigt liv och utifrån sina förutsättningar ge den enskilde möjlighet att delta i samhällets gemenskap på lika villkor. Samtliga insatser följs upp regelbundet för att säkerställa att de utförs i enlighet med beviljat bistånd och uppsatta mål.

Sysselsättningsenheten Rondellen och Boendestödet ingår i internt projekt kring brukares fritid och hälsa. Stort fokus finns även när det gäller delaktighet i planering av insatser.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom loF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	84 %	84 %	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatrin	80 %	tas fram av nämnden	År
 Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatrin	25 %	Fastställs av nämnden	År
 Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	37 %	35 %	Tertial
 Andel personer med insatser inom socialpsykiatrin som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	80 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	64 %	tas fram av nämnden	År
Kommentar Stockholmsenkäten genomförs vartannat år och nästa mätning är 2018.			
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	87 %	tas fram av nämnden	År
Kommentar Stockholmsenkäten genomförs vartannat år och nästa mätning är 2018.			
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	91 %	tas fram av nämnden	År
Kommentar Stockholmsenkäten genomförs vartannat år och nästa mätning är 2018.			
 Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	25 %	25 %	År
 Antal hemlösa	30 st	tas fram av nämnden	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa att barn i skolåldern som bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn snarast erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med hembesöksprogram tillsammans med barn- och mödravården och förskolan.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Socialtjänsten präglas av hög kvalitet och utgår från varje persons behov, förmåga och egna resurser

Förväntat resultat

- De utredningar som genomförs och de insatser som ges är av sådan kvalitet att behovet av bistånd blir begränsat eller upphör
- Fler kvinnor och män inom socialpsykiatrin har fått stöd i enlighet med sitt beslut
- Målvärdet för indikatorerna uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Handlingsplanen för det brotts- och drogförebyggande arbetet riktat till ungdomar ska revideras	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Älvsjös invånare upplever större trygghet i sin stadsdel än stockholmarna i genomsnitt, dock finns det stora skillnader mellan Älvsjös olika stadsdelar. Stadsdelsnämnden har påbörjat ett nära samarbete med Älvsjös kommunpolis. En ny samverkansöverenskommelse med polisen ska ligga till grund för det fortsatta samarbetet kring det brotts- och drogförebyggande arbetet. Samverkansöverenskommelsen kommer att ha två fokusområden, *Trygghet i den offentliga miljön* och *Ungdomar i riskzonen*. Utifrån detta kommer en åtgärdsplan att fastställas och aktiviteter genomföras. Exempelvis folköl- och tobakstillsyn, trygghetsvandringar med ungdomar och stöd till vuxenvandringsgrupper. Preventionens förebbyggande arbete beskrivs under avsnitt 1.2.

Stadsdelsnämnden fortsätter att samverka med lokala aktörer i Älvsjös trygg- och säkerhetsråd. De lokala boendeföreningarna bjuds in till gruppen Tryggt Älvsjö. Särskilt fokus kommer att ligga på Älvsjö centrum och Solberga, där även trygghetsvandringar ordnas för åtgärder i den fysiska miljön. Stadsdelsförvaltningen kommer även att uppmuntra och stödja de lokala boendeföreningarna i centrumområdet att bilda en samverkansförening för att förbättra kontakten och samarbetet dem mellan.

Organisationen kring trygghetsarbetet i förvaltningen tillsammans med andra aktörer ska utvecklas för att uppnå tydligare styrning och ökad samverkan.

Älvsjö har de senaste åren drabbats av några längre elavbrott. Utifrån det gör förvaltningen en översyn av alla verksamheters handlingsplaner vid elavbrott. Staden har även infört ett nytt incidentrapporteringsystem (KIA) som ger bättre möjligheter till uppföljning och analys. Enhetschefer och skyddsombud kommer att utbildas i det nya systemet.

Parkskötsel och städning får bättre betyg i Älvsjö än i staden som helhet. Lerkrogsparken intill Älvsjö centrum kommer att rustas upp, för ökad trygghet och trivsel, utifrån det program som tagits fram genom en medborgardialog. En upprustning planeras även av lekparken Apelsinen i Solberga, där nämnden under året ska genomföra en dialog, ta fram ett program och projektera för upprustningen. I parken Bergtorpskärret och vid Långsjöbadet kommer åtgärder att vidtas för att minska vattenproblemen i gräsytor, utifrån den geohydrologiska undersökning som genomförts. Möjligheten att anlägga en damm i Bergtorpskärret ska undersökas. Det skulle både öka vistelsevärdet i parken och den biologiska mångfalden. I Viktoriaparken kommer fler mindre odlingslotter och även odlingslådor att anläggas, vilket skapar en trivsam mötesplats som även förbättrar möjligheten till odling för funktionshindrade. Därutöver kommer mindre parkinvesteringar att genomföras utifrån den nya parkplanen och utifrån medborgarförslag.

Inom naturmarksvården kommer arbetet att fortsätta med slyröjning på bostadsnära naturmark, för att öka tryggheten. I Älvsjöskogen ska naturmarksvården genomföras i enlighet med naturreservatets skötselplan. Motionsspåren och stigar ska rustas upp för bättre tillgänglighet. Ett antal skyltar om Älvsjöskogens historia ska sättas upp och motionsspårets

skyltning ska ses över. Även i övriga parker och grönområden kommer en översyn av skyltningen att göras.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %	100 %	År
 Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	77 %	75 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med rent och städlat	76 %	69 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	76 %	69 %	År

Nämndmål:

Älvsjö är ett levande och tryggt stadsdelsområde för alla

Förväntat resultat

- Tryggheten i stadsdelsområdet och nöjdheten med städning och skötsel av parker ska öka
- Målvärdet för indikatorerna uppnås
- Aktiviteterna är genomförda

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel som känner sig otrygga om de går ut ensamma sent en kväll i området där de bor	6 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
ABC föräldrautbildningar samt riktat föräldrastöd till nyanlända ska genomföras	2017-01-01	2017-12-31
En medborgardialog ska genomföras inför upprustningen av lekparken Apelsinen	2017-01-01	2017-12-31
En mindre skatepark ska anläggas nära Älvsjö centrum	2017-01-01	2017-12-31
Lerkrogsparken ska upprustas	2017-01-01	2017-12-31
Stadsdelsnämnden ska arbeta i enlighet med den nya samverkansöverenskommelsen med polismyndigheten	2017-01-01	2018-12-31
Stadsdelsnämnden ska arbeta med att skapa goda möjligheter till stadsodling	2017-01-01	2017-12-31
Trygghetsvandringar ska genomföras med ungdomar respektive boendeföreningar	2016-01-01	2017-12-31
Vattenproblemen i Bergtorpskärret och Långsjöbadet ska åtgärdas	2016-05-03	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Flera större bostadsbyggnadsprojekt genomförs nu i Älvsjö. Samtidigt pågår planering för ytterligare bostäder. Inflyttning under 2017 blir det vid Solberga bollplan: 222 hyreslägenheter, Blomsterfonden Liseberg: 137 seniorlägenheter, Älvsjöstaden: 86 studentlägenheter, 65 bostadsrätter och 65 hyreslägenheter. Ett nytt hotell i Älvsjö centrum kommer även att bli färdigt med 174 hotellrum och 77 företagslägenheter.

För att tillgodose behovet av anpassade boenden för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SOL samordnar förvaltningen sitt arbete med berörda fackförvaltningar och externa byggföretag.

Förvaltningen planerar, tillsammans med Familjebostäder för att inrätta ett antal servicelägenheter inom Älvsjöstaden. Inflyttning kan ske redan under hösten 2017. En gruppboende med sex lägenheter för LSS-boende kommer också att inrymmas i Älvsjöstaden etapp 2 (kvarteret Sandaletten). Även i den fortsatta planeringen av Älvsjöstaden har förvaltningen anmält behov av LSS-gruppboende och ett antal serviceboende.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6	tas fram av nämnden	År
 Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden verkar för att det tillkommer fler bostäder med särskild service i stadsdelsområdet

Förväntat resultat

- En enhet med bostäder för särskild service färdigställs
- Projektering av ytterligare LSS-bostäder fortgår

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Antalet älvsjöbor i åldersgruppen 6-18 år fortsätter att öka vilket innebär ytterligare krav och utmaningar för verksamheter riktade till denna åldersgrupp. Idrott och motion i unga år lägger grunden för en god hälsa genom hela livet. Fritidsverksamheterna ska vara öppna och attraktiva för alla oavsett kön med ett ökat fokus på unga tjejer och personer med funktionsnedsättning. Det behövs fler träffpunkter på ungdomars egna villkor och enligt deras önskemål, inte minst för flickor och hbtq-personer. Det ska finnas möjlighet till olika kostnadsfria kultur- och idrottsaktiviteter, i synnerhet under loven då dagkollo och liknande aktiviteter anordnas i förebyggande syfte.

Parklekarna erbjuder verksamhet för yngre barn och deras föräldrar. Utemiljön i parkleken Kristallen är fullt ut utrustad och tillgänglighetsanpassad. Verksamheten har därmed fått en nystart och ska utvecklas ytterligare. Under 2016 har föreståndare tillsammans beskrivit

parkleksverksamheten i staden. Denna kommer att ligga till grund för fritidens verksamhetsplan 2017.

Ungdomens hus ska ha en miljö där ungdomar själva har möjlighet att tillsammans med personalen planera och genomföra olika aktiviteter i stimulerande och trygg miljö. Fritidsverksamheten har startat ett utvecklingsarbete under 2016 med ändrad inriktning och ny specificerad målgrupp. Ungdomens Hus ska i första hand rikta sin verksamhet till ungdomar i åldern 15-18 år eller till och med ungdomen gått ut gymnasiet och utveckla aktiviteter för unga under 15 år. Syftet med utvecklingsarbetet kring ändrad inriktning är att anpassa verksamheten till dagens ungas behov, önskemål och levnadsmönster. Utvecklingsarbetet fortsätter under 2017 genom bland annat dialog med ungdomarna om deras fritidsaktiviteter och -intressen. Det ska erbjudas ett brett spektrum av aktiviteter och längre öppettider ska eftersträvas.

Ungdomens hus fyller också en viktig funktion för ungas utveckling och självkänsla samt ger förutsättningar för en meningsfull uppväxt med närhet till trygga professionella förebilder. Dess förebyggande roll är tydlig. Samverkan med andra aktörer som till exempel preventionsgruppen, socialtjänsten, polisen och skolorna är en viktig del i uppdraget. Stadsdelsnämnden har för avsikt att tillsammans med andra förvaltningar ansöka om medel från sociala investeringsfonden avseende en förstudie gällande fritidsverksamhet för gymnasieungdomar. Se vidare under rubriken *Övrigt*.

Möjligheterna till spontanidrott är relativt goda i Älvsjö. I Älvsjöskogen finns ett motionsspår och ett utegym. I parkerna finns ett flertal mindre bollplaner, varav två har konstgräs, och några bouleplan. Vid Långsjöbadet finns en plan för beachvolleyboll och i området finns även en tennisplan och en BMX-bana. En mindre skateboardanläggning har projekterats av stadsdelsnämnden och kommer 2017 att byggas nära Älvsjö centrum. Placering av ytterligare ett utegym ska utredas.

Gällande fritidsverksamhet för personer med funktionsnedsättning, se mål 1.6.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	82 %	78 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fördela demokratistöd till organisationer som arbetar med lokalt demokratiarbete (1.5)	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens fritidsverksamheter erbjuder utvecklande aktiviteter som är tillgängliga för alla

Förväntat resultat

- Aktiviteterna är genomförda

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska inkluderas i nämndens fritidsverksamheter	2012-01-01	2018-12-31
En mindre skatepark ska anläggas nära Älvsjö centrum	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Stadsdelsnämnden stödjer föreningslivet i Älvsjö genom att bevilja föreningsbidrag som under 2017 utökas. Konst och kultur är en självklar del av demokratin och minskar rädsla, fördomar och främlingskap. Alla barn, ungdomar, funktionsnedsatta och äldre ska ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Barnkulturplanen "Kultur i ögonhöjd" är en viktig del i detta arbete. Kultursatsningar görs på förskolorna, Ungdomens hus och genom samarbete med Älvsjö bibliotek och olika föreningar.

Kultur i förskolan och inom fritidens verksamheter omfattar kultur för, med och av barn och ungdomar. Av förskolans läroplan framgår att förskolan ska sträva mot att alla barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelse, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama. Förskolorna ska arbeta så att barnen genomför och medverkar i minst en kulturaktivitet per år samt får kontakt med minst en professionell kulturupplevelse per termin. Den senaste förskoleundersökningen visar att föräldrarna är mer nöjda med kulturutbudet på och utanför förskolan.

Även parkleken Kristallen och Ungdomens hus kommer att erbjuda professionella kulturupplevelser under året.

Älvsjö bibliotek anordnar teaterföreställningar för barn och ungdomar med hjälp av kulturbidraget från stadsdelsnämnden.

Älvsjöträffen kommer under året arrangera flera olika kulturaktiviteter som vänder sig till de äldre. Inom detta område kommer utbud av aktiviteter följas upp genom könsuppdelad statistik.

Socialpsykiatrins brukare erbjuds kulturella aktiviteter som till exempel biblioteksbesök, musikstunder, biobesök och studiebesök. Sysselsättningsenheten erbjuder bland annat musikcafé och sommartid utflykter med kulturella inslag samt arbetar mycket med hantverk.

Enheterna inom LSS tar aktiv del av olika kulturella erbjudanden som finns i staden. Det finns även musikcirkel på enheterna samt ett samarbete med idrottsförvaltningens fritidsutvecklare.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	75 %	73 %	År

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter erbjuder kultur och eget skapande

Förväntat resultat

- Alla barn, ungdomar, äldre och funktionsnedsatta har möjlighet att delta i kulturella aktiviteter
- Barn och ungdom prioriteras när bidrag ges till ideella föreningars kulturverksamhet
- Målvärdet för indikatorn uppnås
- Aktiviteterna är genomförda

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Brukare inom LSS-boenden och bostäder med särskild service ska erbjudas meningsfulla fritidsaktiviteter	2017-01-01	2017-12-31
Förskolorna och fritiden ska erbjuda kultur både för, med och av barn och ungdomar	2017-01-01	2018-12-31
Hantverkscaféet Rondellen ska arrangera kulturella aktiviteter	2017-01-01	2017-12-31
LSS gruppboendestäder ska erbjuda brukare kulturella aktiviteter	2017-01-01	2017-12-31
Älvsjöträffen ska erbjuda kultur för äldre	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

Äldreomsorgens insatser för den enskilde ska vara av god kvalitet och utformas tillsammans med hen, vid behov i samverkan med anhöriga, närstående, god man eller förvaltare. Äldreomsorgen ska erbjuda en god service och omsorg med ett gott bemötande. Under 2017 kommer vi att lägga särskilt fokus på äldres trygghet, utevistelser, vällagad mat och möjlighet till social gemenskap. Insatserna ska bygga på kontinuitet för att uppnå trygghet för den enskilde.

Verksamheterna kommer att ansöka om stimulansmedel för ökad bemanning och kvalitet som äldreförvaltningen samordnar.

Stadsdelsförvaltningen har ansökt om resurser via stadens Kompetensutvecklingsstrategi för vidareutbildning inom bemötande och jämställdhet, Silviahems-certifiering och dokumentation.

Projektet Dig-IT, som stöds av Europeiska socialfonden, startade under början av 2016 kommer att fortgå under sammanlagt tre år. Medarbetarna inom äldreomsorgen ingår i det stadsövergripande projektet som drivs av äldreförvaltningen och som syftar till att öka medarbetarnas kunskaper inom IT-området. Utifrån den inledande inventeringen av alla medarbetares kompetens som genomfördes under 2016 kommer olika utbildningsinsatser att genomföras.

Samtliga enheter kommer att delta i de olika utbildningsinsatserna som äldreförvaltningen anordnar till exempel undersköterskeutbildning, sfi-utbildning samt olika riktade utbildningar till sjuksköterskorna. Vidare deltar enheterna även i de olika föreläsningarna som Äldrecentrum anordnar.

Biståndsbedömning

Utredningar utförs i enlighet med gällande lagstiftning samt stadens riktlinjer. För att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i utredningarna använder de myndighetsutövande enheterna standardiserade bedömnings- och utredningsinstrument. Biståndshandläggarna strävar efter att den enskilde är delaktig i de utredningar som rör dem samt i utformningen av de insatser som beviljas. Beviljade insatser syftar till att öka den enskildes förutsättningar för ett självständigt liv. Samtliga insatser följs upp regelbundet för att säkerställa att de utförs i enlighet med uppsatta mål.

Från den första juli kommer riktlinjerna gällande biståndsbedömning av hemtjänst att förändras, så kallad ramtid införs. Detta innebär utbildningsinsatser för biståndsbedömarna. Vidare kommer projektet som äldreförvaltningen startade under 2016 "Tryggt mottagande i hemmet" att implementeras i hela staden under 2017.

Enheten fortsätter sitt fördjupade granskningsarbete gällande hemtjänstutförarna.

Arbetet med att stärka handläggarna i deras arbete är prioriterat, t ex med insatser som handledning, råd och stöd i det dagliga arbetet.

Trygg ålderdom – Seniorcenter

Älvsjös seniorcenter är ett kluster av olika insatser för äldre såsom hemtjänst, olika boendeformer och öppna sociala mötesplatser. Målsättningen är att äldre ska ha möjlighet till trygga insatser med utgångspunkt i äldreomsorgens värdegrund. Seniorcentret möjliggör för Älvsjös äldre att ta del av utbudet. Älvsjöträffen, Älvsjö hemtjänst, Älvsjö servicehus, Kristallgårdens vård och omsorgsboende samt restaurangen bildar tillsammans stadsdelsförvaltningens seniorcenter.

Älvsjöträffens - social mötesplats

Mötesplatsen är en öppen och förebyggande verksamhet som vänder sig till alla äldre i Älvsjö. Aktiviteterna ska vara riktade till både kvinnor och män och främja hälsa och välmående. Verksamheten finns i Älvsjös seniorcenter och erbjuder olika former av sociala och kulturella aktiviteter alla veckans dagar. Älvsjöträffens aktiviteter anpassas efter årstidernas möjligheter och hela tiden till brukarnas intressen för att passa dem som vill delta i en social gemenskap.

Älvsjö hemtjänst

Organisationen växer i takt med att nya brukare väljer dem. Under 2016 har ca 85 brukare valt egen regin vilket gör dem till en av de fem största utförarna i Älvsjö. Fokusområden är att öka trygghet, kontinuitet och delaktighet för brukarna. Införandet av så kallad ramtid kommer att öka handlingsfriheten för medarbetarna för att tillmötesgå den enskildes dagsaktuella behov och önskemål. Anknytningen till Älvsjö seniorcenter möjliggör för brukarna att på ett naturligt sätt ta del av utbudet i form av olika aktiviteter, kultur och social samvaro.

Älvsjö hemtjänst deltar i stadens övergripande studie kring effektivitet, organisation och utvecklingsmöjligheter för att uppnå en ekonomi i balans. Under 2017 fortsätter Enskede-

Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning att utföra nattinsatser.

Älvsjö servicehus

Inom stadsdelen finns i egen regi Älvsjö servicehus. Samtliga medarbetare ingår i reflektionsgrupper där olika etiska frågor diskuteras utifrån olika värdeord såsom den boendes trygghet och delaktighet. Den gemensamma dialogen ger kunskap som bidrar till utveckling och förändring av rutiner och arbetssätt. De medarbetare som är ofrivilligt deltidsanställda kommer att prioriteras om enheten erhåller statliga medel för utökad bemanning.

Verksamheten på servicehuset kommer att fortsätta arbetet med att öka den boendes nöjdhet och göra brukare mer delaktiga i planering av insatser samt utveckla och implementera rutiner för att hantera synpunkter och klagomål. Enheten kommer att arbeta vidare med åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans.

Solberga vård- och omsorgsboende

Solberga vård- och omsorgsboende, korttidsboende och dagverksamhet riktar sig till personer med demenssjukdom. Fokusområden för 2017 är arbetet med värdegrunden, kontinuitet, trygghet, måltidssituationen samt utevistelser. En dietist finns nu som skall ge stöd i frågor som rör mat och måltider. Ett arbete för att implementera ett teambaserat arbetssätt, i samverkan med Äldrecentrum, har påbörjats under 2016 och kommer att fortgå under nästa år.

Den hälso- och sjukvård som bedrivs på vård- och omsorgsboenden ska vara av god kvalitet. Enheten kommer att ansöka om medel för att genomföra en Silviahemscertifiering med utbildning av alla medarbetare. De medarbetare som är ofrivilligt deltidsanställda kommer att prioriteras om enheten erhåller statliga medel gällande utökad bemanning.

Anhörigstöd och förebyggande arbete

Det reviderade programmet för stöd till anhöriga kommer att implementeras under året. Anhörigkonsulenterna vänder sig till anhöriga och närstående till äldre samt personer med funktionsnedsättning. Målet är att ge de anhöriga, stöd, kunskap och information för att förebygga ohälsa. Älvsjö stadsdelsförvaltning samarbetar med Hägersten-Liljeholmen om stöd via anhörigkonsulenter. Konsulenterna arbetar kontinuerligt för att möta upp de anhöriga där de finns. Bland annat erbjuds anhöriggrupper på alla särskilda boenden och hos flera av de privata hemtjänstutförarna. Syn- och hörselkonsulenten kan bidra med råd och stöd gällande hjälpmedel och fixarservice hjälper till praktiska göromål i hemmet. Alla personer över 80 år, som inte är beviljade någon biståndsinsats, erbjuds information och hembesök som är en del av förvaltningens förebyggande arbete.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	71 %	71 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen	84 %	84 %	År
 Andel personer som får en daglig utevistelse - vård- och omsorgsboende	55 %	55 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen	83 %	83 %	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen	84 %	84 %	År
 Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	10	Max 10 personer	År

Nämndmål:

Äldreomsorgen uppnår god kvalitet och trygghet genom en helhetssyn som bygger på kontinuitet och delaktighet

Förväntat resultat

- Andel personer som får en daglig utevistelse ökar (vård och omsorgsboende)
- Omsorgstagares upplevelse av trygghet ökar
- Andelen som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen ökar (vård- och omsorgsboende)
- Aktiviteterna är genomförda

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Anhöriga till boende på vård- och omsorgsboende (egen regi) och personer med hemtjänst (egen regi) ska få information om möjligheten att få stöd från anhörigkonsulent	2016-01-01	2017-12-31
Arbetet inom egenregin med de individuella genomförandeplanerna ska fortsätta i syfte att öka brukarnas möjlighet att påverka planering av insatserna	2016-01-01	2017-12-31
Arbetsmetoder ska ses över inom egenregi för att därigenom uppnå ökad kontinuitet	2016-01-01	2017-12-31
Boende i vård- och omsorgsboende (egen regi) ska bedömas för fallrisk, risk för trycksår och undernäring, inom två veckor efter inflyttning	2014-01-01	2017-12-30
Det nya programmet för anhörigstöd ska implementeras	2017-01-01	2017-12-31
Nämnden ska bjuda in brukare från verksamhetsområdet Äldre och funktionsnedsatta till fokusgrupper för att öka deras möjlighet till inflytande	2017-01-01	2018-12-31
Nämnden ska genomföra dialogmöten med de största hemtjänstutförarna i Älvsjö	2014-01-01	2017-12-31
Nämnden ska samråda med pensionärsrådet och rådet för funktionshindersfrågor i samband med remisser och motioner	2017-01-01	2018-12-31
Rutinerna för hantering av synpunkter och klagomål ska utvecklas och implementeras inom egenregin	2017-01-01	2017-12-31
Verksamheterna inom egenregin ska utveckla kvalitén vid måltidssituationerna i samråd med dietist.	2015-01-01	2017-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till att skapa ett klimatsmart Stockholm genom att verksamheterna arbetar i enlighet med stadens miljöprogram. Det som framför allt påverkar klimat och miljö från nämndens verksamheter är energianvändningen, inköp av varor och tjänster, avfallshantering samt transporter.

Under 2017 satsar nämnden främst på att fortsätta projektet kemikaliesmart förskola, att öka

andelen ekologiska livsmedel och att antalet verksamheter med matavfallshämtning ska bli fler. I parkerna ska den biologiska mångfalden förbättras.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

Nämnden köper endast in miljömärkt el utifrån stadens centrala avtal. Möjligheten att påverka energiförbrukningen i verksamheterna är begränsad, då den ofta är kopplad till fasta installationer som fastighetsägaren står för. I de förskolor som har Sisab som hyresvärd ingår elen i hyran sedan ett par år tillbaka vilken nämnden ser som positivt då det ger fastighetsägaren ett tydligt incitament att påverka energiförbrukningen. Nämnden föreslår att denna styrning bör omfatta stadens samtliga fastighetsägare för att uppnå goda resultat avseende energiförbrukningen. Nämndens verksamheter uppmärksammas kontinuerligt på att de ska vara sparsamma med energi.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Köpt energi (GWh)	0,98 GWh	1835 GWh	År

Nämndmål:

Älvsjös verksamheter är klimat- och miljöanpassade

Förväntat resultat

- Energiförbrukningen i nämndens verksamheter minskar

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Klor- och energiförbrukningen i Örby slotts plaskdamm ska minska genom installation av en ny reningsanläggning.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

De flesta av förvaltningen tjänsteresor görs med kollektivtrafik, gång eller cykel. På förvaltningskontoret finns en etanolbil, gruppbestäderna har en biogasbil och i Älvsjös hemtjänst finns två elhybridbilar. Förvaltningskontoret och hemtjänsten har också vanliga tjänstecyklar, samt två nyanskaffade elcyklar vilka kan ersätta kortare bilresor.

Nämndmål:

Älvsjös verksamheter är klimat- och miljöanpassade

Förväntat resultat

- Nämndens transporter är miljöanpassade
 - Indikatorsmålet uppnås

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel tankat miljöbränsle i nämndens miljöbilar	75 %		Halvår

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Nämndens parkskötsel syftar till att skapa parker och naturområden med höga rekreations- och naturvärden. Vid planering av nya exploateringar i stadsdelsområdet medverkar nämnden och för fram behovet av att ta hänsyn till befintlig natur och att skapa nya parker med höga kvaliteter.

Under 2017 kommer nämnden att se över möjligheten att omvandla en del bruksgräsmattor till ångar för att skapa större biologisk mångfald. I parken Bergtorpskärret planeras för någon typ av åtgärd som ska lösa problemen med vatten i gräsytona. En vattenanläggning med träd och växter som trivs i fuktig miljö skulle innebära både en klimatanpassning och ett positivt tillskott för fåglar, insekter och groddjur. Möjligheterna till stadsodling för medborgarna ska förbättras och i Viktoriaparken ska odlingsområdet utökas med nya lotter och odlingslådor. När det gäller vattenmiljöer medverkar nämnden i Stockholm Vattens lokala åtgärdsprogram för Långsjön.

Nämndmål:

Älvsjös verksamheter är klimat- och miljöanpassade

Förväntat resultat

- Älvsjös parker har höga rekreations- och naturvärden
- Aktiviteterna är påbörjade

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Den biologiska mångfalden i Bergtorpskärret ska ökas genom en vattenanläggning	2017-01-01	2018-12-30
Fler odlingslotter ska anläggas i Viktoriaparken	2017-01-01	2018-12-31
Stadsdelsnämnden ska arbeta med att skapa goda möjligheter till stadsodling	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämnden arbetar med resurseffektiva kretslopp genom att de flesta verksamhetsställen har källsortering av papper och förpackningar. Många förskolekök har även separat hämtning av matavfall för biogastillverkning. Verksamheternas möjligheter att källsortera beror främst på om det finns tillräckliga och lämpliga utrymmen. Nämnden ska undersöka hur källsorteringen av förpackningar och matavfall kan utökas och avser att i samband med tertialrapport 1 söka klimatinvesteringsmedel för att bygga ut förråd för källsortering på de förskolor där det saknas eller är underdimensionerat.

Nämndmål:

Älvsjös verksamheter är klimat- och miljöanpassade

Förväntat resultat

- Resurser från verksamheternas avfall tas tillvara

- Verksamheterna minskar sitt avfall

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel av nämndens verksamheter med matservering som sorterar ut matavfall	70 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Verksamheterna ska källsortera sitt avfall	2017-01-01	2017-12-31
Verksamheterna ska planera matinköpen för att undvika matsvinn	2017-01-01	2017-12-31
Verksamheterna ska undvika engångsmaterial som platsbestick, paperstallrikar m.m.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Barn ska ha rätt till en giftfri vardag i förskolan. Arbetet med att kartlägga och ta bort gifter ska intensifieras. All dålig plast ska sorteras bort och nyinköp behövs därför. Älvsjös förskolor har under 2016 påbörjat arbetet med kemikaliecentrums vägledning för en kemikaliesmart förskola. Alla förskoleenheter har genomfört åtgärder på nivå 1 och slutsatsen är att en del material behöver bytas ut, exempelvis sovmadrasser och köksgeråd.

Stadsdelsnämnden ansöker om medel för giftfri förskola för att genomföra dessa åtgärder under 2017. Förvaltningen ska också undersöka möjligheterna att erhålla Skolverkets utmärkelse "Skola för hållbar utveckling".

Andelen ekologisk mat i verksamheterna ligger högt och ska fortsätta öka till i genomsnitt 40 % under 2017. Antalet förskolor med möjlighet att laga mat på plats ökar successivt. Förvaltningen har utrett förutsättningarna för att göra tillagningskök på förskolorna Eken och Trollsländan och begärt att SISAB ska lämna en offert.

De byggtreprenader som stadsdelsnämnden beställer handlar om parkupprustningar. I dessa läggs vikt vid att giftfria material används. I den ordinarie parkskötseln används inte heller någon typ av bekämpningsmedel. Nämnden ansöker om klimatinvesteringsmedel för att installera en ny styr- och reningsanläggning för Örby slotts plaskdamm som ska minska både klor- och energiförbrukningen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	95 %	95%	År
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	75 %	75%	År
 Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	40 %	40%	År

Nämndmål:

Älvsjös verksamheter är klimat- och miljöanpassade

Förväntat resultat

- Nämndens verksamheter har bidragit till minskad spridning av miljöskadliga ämnen
- Målvärdet för indikatorerna uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
All personal på förskolorna ska delta i webbutbildning för kemikaliesmart förskola	2016-05-03	2017-12-31
Klor- och energiförbrukningen i Örby slotts plaskdamm ska minska genom installation av en ny reningsanläggning.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

Vid planeringen av de nya förskolorna och gruppbostäderna i Älvsjö är en god inomhusmiljö viktig. Ansvar för detta vilar dock i första hand på fastighetsägaren. I befintliga förskolor följer stadsdelsförvaltningen upp de inspektioner som miljöförvaltningen gör av radon, buller och ventilation och uppmanar Sisab att vid behov vidta åtgärder. När det gäller luftkvaliteten på förvaltningskontoret kommer förvaltningen att beställa en mätning av denna.

Nämndmål:

Älvsjös verksamheter är klimat- och miljöanpassade

Förväntat resultat

- Inomhusmiljön i nämndens verksamhetslokaler är god

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska följa upp de inspektioner som miljöförvaltningen gör av radon och buller och uppmanar fastighetsägaren att vid behov vidta åtgärder	2017-01-01	2017-12-31
Stadsdelsförvaltningen ska beställa en mätning av luftkvaliteten på förvaltningskontoret	2017-01-01	2017-12-31

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till ett ekonomiskt hållbart Stockholm genom att vara kostnadseffektiv och frigöra resurser för kärnverksamheterna. Nämnden ska styra och prioritera så att de politiska målen uppfylls och verksamheternas uppdrag genomförs. Verksamheterna måste planeras och anpassas så att de ryms inom fastställd budgetram och omedelbara åtgärder ska vidtas vid befarade underskott.

Stadsdelsnämnden ska ge människor stöd i att ta tillvara sina resurser och bli självförsörjande. Förvaltningens olika verksamheter ska erbjuda arbetstillfällen och praktikplatser för arbetslösa som beviljas arbetsmarknadsinsatser såsom visstidsanställningar och offentligt skyddat arbete. Därutöver ska feriejobb erbjudas till ungdomar. De kommande åren bedöms

behovet av ekonomiskt bistånd påverkas av det ökade antalet nyanlända. Som en del i utvecklingsåtagandena i Älvsjös lokala utvecklingsprogram ska samarbetet stärkas med Arbetsförmedlingen och Jobbtorg.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

Stadsdelsnämnden har ett bra samarbete med Älvsjö företagarförening och dess nybildade centrumgrupp som består av företagen i nya Älvsjö centrum. Förvaltningen erbjuder stöd till företagarföreningen i form av information om lokala frågor som berör företagen och kontakt med till exempel trafikkontoret, polisen, fastighetsägare och andra föreningar. Stadsdelsnämnden kan även hjälpa till att marknadsföra evenemang på Älvsjö torg.

I Älvsjö stadsdelsnämndsområde finns också Älvsjö industriområde. Under året ska stadsdelsförvaltningen undersöka om det finns några företag där som vill ha kontakt med stadsdelsnämnden.

Företagandet i Älvsjö består också av externa utförare inom stadsdelsnämndens verksamhetsområden. Inom äldreomsorgen bjuds externa utförare i Älvsjö in till dialogmöten. Mötena utgår från verksamheternas resultat av genomförda uppföljningar och syftar till att utveckla verksamheterna. Under 2017 kommer förvaltningen att fortsätta dessa dialogmöten. Även samarbetet med enskilt drivna förskolor och skolor ska vidareutvecklas.

Nämndmål:

Älvsjö stadsdelsområde har ett bra företagsklimat

Förväntat resultat

- Stadsdelsnämnden har goda relationer med Älvsjö företagarförening

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsförvaltningen ska träffa Älvsjö företagarförening vid minst två tillfällen under året	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Antalet hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd i stadsdelen minskar. Det rådande konjunkturläget är en anledning till den positiva utvecklingen, men även insatser inom arbetsmarknadsområdet bidrar till att fler kan försörja sig själva. De kommande åren bedöms behovet av ekonomiskt bistånd påverkas av det ökade antalet nyanlända.

Stadsdelsnämnden ska ge människor stöd i att ta tillvara sina resurser och bli självförsörjande genom individuellt utformade insatser. De gemensamma instrumenten för initial och fördjupad bedömning som införts ska användas. Arbetet med arbets-/förändringsplaner utvecklats.

Under 2017 kommer nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd att beslutas. Stadsdelsnämnden ska med stöd av socialnämnden implementera de nya riktlinjerna i verksamheten. Nämnden ska arbeta för att alla barn ska få jämlika uppväxtvillkor och arbetet med ekonomiskt bistånd ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. Barns behov ska särskilt beaktas när vuxna söker ekonomiskt bistånd.

Barn har rätt till en aktiv och meningsfull fritid. Därför ska barns behov av fritidsaktiviteter som inte ryms inom riksnormen särskilt beaktas i ansökningar om ekonomiskt bistånd. För att förbättra situationen för barn som växer upp i familjer med ekonomiskt bistånd införs en särskild sommarlovspeng från 2017 för barnfamiljer.

Budget- och skuldrådgivningen arbetar med att fånga upp problem som rör hushåll med privatekonomiska svårigheter. I november 2016 infördes en ny skuldsaneringslag som innebär att den också omfattar egna företagare. Nämnden har en öppen mottagning med besökstider varje vecka dit alla kan vända sig. Barnfamiljer prioriteras och erbjuds tid inom en vecka.

Förvaltningens olika verksamheter ska erbjuda arbetstillfällen och praktikplatser för arbetslösa som beviljats arbetsmarknadsinsatser (visstidsanställningar, offentligt skyddat arbete och feriejobb). För att feriejobbsperioden ska hålla hög kvalitet och vara lärorik är det viktigt att varje feriearbetande ungdom får bra handledning. Syftet med de kommunala vistidsanställningarna är att enskilda ska kunna stärka sin ställning på arbetsmarknaden och få ökade förutsättningar att långsiktigt gå från bidrag till egen försörjning.

Som en del av utvecklingsåtagandena i det lokala utvecklingsprogrammet för Älvsjö kommer samarbetet med Arbetsförmedlingen, Jobbtorg och stadsdelsförvaltningen stärkas. Jobbtorg unga ska arbeta med alla arbetslösa unga 20-29 år, som bor i stadsdelen. Särskilda ungdomskonsulenter kommer att arbeta riktat mot denna grupp. De personer som arbetar på Jobbtorg unga med det kommunala aktivitetsansvaret (uppföljning av de personer som hoppar av gymnasiet) ska kunna ha mottagningstider i förvaltningens medborgarkontor. Stockholms stad har gått med i ett samordningsförbund (Finsam) tillsammans med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Stockholms läns landsting. Målgruppen är personer 16-64 år, som har behov av samordnade rehabiliteringsinsatser. Förvaltningen deltar i den lokala samverkansgruppen för södra Stockholm.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1 %	1,7 %	Tertial
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,8 %	1,1 %	Tertial
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	5 st	850 st	Tertial
 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	5 st	500 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	80 st	8 500 st	År
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	5 st	900 st	Tertial
 Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	60 st	8 500 st	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Fler invånare i Älvsjö är självförsörjande

Förväntat resultat

- Målvärdena för indikatorerna uppnås
- Aktiviteterna är genomförda

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Samarbetet med Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsförvaltningen ska stärkas	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

Stadsdelsförvaltningen erbjuder medarbetare möjlighet till kompetensutveckling. Förvaltningen planerar för att öka kompetensen i bemötande utifrån ett jämställdhetsperspektiv och bemötande av människor med psykisk funktionsnedsättning och personer med rättshaveristiskt beteende. Solberga vård- och omsorgsboende satsar på en certifiering av utbildningsnivå i demensvård vid Stiftelsen Silviahemmet. För seminarierna och utbildningarna har förvaltningen sökt kompetensutvecklingsmedel.

Förskolan är det första steget i ett livslångt lärande. För att synliggöra barns och pedagogers lärande kommer förvaltningen att genomföra en grundkurs i pedagogisk dokumentation. Förvaltningen planerar studiecirkel i informations- och kommunikationsteknologi (ITK) i förskolan för att pedagogerna ska kunna använda olika digitala verktyg i förskolans läroprocesser. Den särskilda satsningen på förskolläraernas ledarroll tillsammans med Stockholms universitet fortsätter även under 2017.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Enligt regler för ekonomisk förvaltning ska stadsdelsnämnden upprätta en budget för det kommande året. Nämnden ska rymma sina verksamheter inom den budget som kommunfullmäktige har fastställt. Älvsjö stadsdelsnämnd har tilldelats sammanlagt 599,3 mnkr i nettobudget 2017 för verksamheterna, vilket är en nettoökning med 27,7 mnkr jämfört med 2016.

För att nämndens resurser ska användas på bästa sätt för medborgarna är det viktigt att samtliga verksamheter bedrivs så kostnadseffektivt som möjligt och på så sätt frigör resurser för prioriterade verksamheter.

Budgethållning är en förutsättning för kvalitet och stabilitet i verksamheterna. Verksamheterna måste därför kontinuerligt planeras och anpassas så att de rymms inom fastställd budgetram.

Avdelningen ekonomi och intern service svarar för utveckling av metoder och stöd till budgetansvariga chefer. Ekonomiska analyser och prognoser ingår i berörda chefers ansvar och uppdrag. Det är av stor vikt att budgeteringen är noggrann och prognoserna tillförlitliga. Budgetansvariga ska vid behov fatta beslut om åtgärder. Alla enheter ska genomföra risk- och väsentlighetsanalyser och ha en väl fungerande intern kontroll

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

Nämndens ekonomiska utfall rymms inom fastställd budget

Förväntat resultat

- Resultatet före och efter resultatdispositioner överensstämmer med budget
- Utfallet i årsbokslutet avviker högst +/-1% jämfört med prognosen i tertialrapport 2

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till ett demokratiskt hållbart Stockholm genom öppenhet, delaktighet och med en verksamhet som respekterar de mänskliga rättigheterna och är fri från diskriminering. Stadsdelsnämndens värderingar kring demokrati och jämställdhet ska genomsyra alla verksamheter. Barnperspektivet beaktas i alla berörda verksamheter och invånare som upplever våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck får skydd och stöd. Alla invånare ska ges möjlighet att leva ett tryggt och självständigt liv med möjlighet till inflytande och delaktighet. Nämnden välkomnar medborgarförslag och planerar för medborgardialoger under året. Ungas möjligheter till inflytande är särskilt prioriterat.

Kompetensförsörjningen är en utmaning för nämnden men genom att utveckla organisation, arbetssätt och verksamhetens kvalitet på ett delaktigt sätt erbjuder förvaltningen intressanta uppdrag och goda förutsättningar för arbetet. Trygga anställningsvillkor prioriteras och chefer och medarbetare erbjuds kompetensutveckling under året. Nämnden söker kompetensutvecklingsmedel för flera insatser.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Förvaltningens verksamheter utvecklar jämställdhetsarbetet för att säkerställa att bemötande och bedömning av insatser görs utifrån faktiska omständigheter och inte utifrån antaganden eller förutfattade förväntningar utifrån kön/könsroller. Inom myndighetsutövningen ska metoder för jämställda beslut arbetas fram.

Nämnden fortsätter att utveckla sitt arbete med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheterna. Jämställdhetsintegreringen syftar till att makt och resurser ska fördelas lika mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Könsidentitet ska inte ha någon påverkan på

insats, service eller bemötande som nämnden erbjuder. Under året kommer nämnden att öka användningen av könsuppdelad statistik för att synliggöra resursfördelningen mellan könen. Stadsdelsnämnden kommer att arbeta utifrån stadens kommande program för ett jämställt Stockholm.

Förvaltningen kommer att göra en särskild satsning inom myndighetsutövningen för funktionsnedsatta och socialpsykiatri för att belysa jämställdhetsperspektivet. Förvaltningens verksamheter utvecklar jämställdhetsarbetet för att säkerställa att bemötande och bedömning av insatser görs utifrån faktiska omständigheter och inte utifrån antaganden eller förutfattade förväntningar utifrån kön/könsroller. Inom myndighetsutövningen ska metoder för jämställda beslut arbetas fram. Under året kommer förvaltningens befintliga förhållningssätt att revideras och utveckla jämställdhetsaspekterna i detta.

Under året kommer förvaltningen att erbjuda seminarier för medarbetare och chefer i bemötande och jämställdhetsperspektiv, förvaltningen söker medel ur stadens kompetensförsörjningsfond för denna insats.

Idag har nämndens samtliga beslutsunderlag en jämställdhetsbedömning. Detta arbete ska utvecklas under 2017 genom att ta fram ett stöd för jämställdhetsanalys vid beslutsfattande. Stadsdelsnämnden ska även i beredningen av föreningsbidrag synliggöra jämställdhetsperspektivet inför beslut av tilldelningen av föreningsbidrag.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Nämndens verksamheter har ett jämställt bemötande och en jämställd myndighetsutövning

Förväntat resultat

- En myndighetsenhet har utarbetat en checklista för att säkerställa en jämställd myndighetsutövning
- Nämnden har utarbetat metoder för att säkerställa en jämställt bemötande
- Könsuppdelad statistik visar att kvinnor och män, flickor och pojkar har samma möjligheter att ta del av nämndens verksamheter
- Aktiviteterna är påbörjade

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enheten för funktionsnedsatta ska ta fram en checklista för jämställda beslut	2017-01-01	2017-12-31
Nämndens värdegrund ska revideras utifrån bemötande- och jämställdhetsaspekter	2017-01-01	2017-12-31
Riktlinjerna för föreningsbidrag ska revideras för att förstärka jämställdhetsarbetet	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Medarbetare och chefer arbetar ytterst på uppdrag av medborgarna och alla verksamheter bidrar till att uppfylla stadsdelsnämndens uppdrag och mål under året. Kompetenta och engagerade medarbetare och chefer är en förutsättning för att nämnden ska kunna utföra sina uppgifter på ett effektivt och professionellt sätt.

Ledarskapet präglas av ett stödjande och coachande förhållningssätt. Genom att sätta tydliga mål för verksamheten skapas en riktning och förståelse hos medarbetarna om vad som ska uppnås och alla bidrar till kvalitet och måloppfyllelse.

Förvaltningen kommer att fortsätta att utveckla chefsrollen och erbjuder stöd för att ge chefer goda förutsättningar att utöva och utveckla sitt ledarskap.

Kompetensförsörjning är en utmaning för stadsdelsnämnden med växande verksamheter och flera bristyrkesgrupper. Under året kommer förvaltningen på ett delaktigt sätt utveckla arbetssätt och erbjuda kompetensutvecklingsinsatser, använda den kompetensbaserade rekryteringsprocess som staden har samt förbättra introduktionen för nyanställda. För fortsatt läsning se Kompetensförsörjning under särskilda redovisningar.

Stadsdelsnämnden erbjuder en arbetsmiljö med ett öppet arbetsklimat med former för delaktighet, engagemang och lärande på varje arbetsplats. Arbetsförhållandena genomsyras av jämställdhet, jämlikhet och frihet från diskriminering. En bra arbetsmiljö bidrar till väl fungerande verksamheter och ett långsiktigt hållbart arbetsliv med låg sjukfrånvaro. Stadsdelsnämndens arbetsmiljöarbete beskrivs under Långt och hållbart arbetsliv under särskilda redovisningar.

Arbetet med handlingsplanen för att förbättra socialsekreterares och biståndsbedömares arbetssituation fortsätter under året med den projektgrupp med chefer och fackliga företrädare som formades under 2016. Ledningsgruppen fortsätter att vara styrgrupp för arbetet. Förvaltningen kommer att utöka antalet handläggare samt stärka de administrativa funktionerna för berörda enheter, samt utveckla arbetsformer och anpassa lokalernas utformning.

Genom att fokusera på arbetsmiljö arbete och hälsa förebyggs sjukfrånvaro. Cheferna får stöd i arbetet med förebyggande åtgärder och rehabiliteringsinsatser. Det systematiska arbetet med att sänka sjukfrånvaron fortsätter genom tidiga insatser för att minska korttidsfrånvaron i samarbete med företagshälsovården. Genom regelbundna uppföljningar följer förvaltningen utvecklingen av sjukfrånvaron både på individ- och enhetsnivå.

Stadsdelsnämnden erbjuder fasta anställningar, samt heltidsanställningar som norm och goda möjligheter att kombinera arbete och föräldraskap. Nämnden kommer att ta del av äldreförvaltningens satsning avseende medel för att kunna erbjuda fler heltidsanställningar inom äldreomsorgen.

Fler personer med funktionsnedsättning erbjuds anställning och antalet utrikesfödda i chefspositioner ökar. Stadsdelsnämnden bereder plats för praktikanter, feriearbete och kommunala visstidsanställningar.

Flera kompetensutvecklingsinsatser kommer att genomföras under året och dessa beskrivs under respektive verksamhetsområde, se även bilagorna 5-10.

Löneanalys och lönekartläggning genomförs årligen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	83	83	År
 Index Bra arbetsgivare		fastställs 2017	År
 Index Psykosocial arbetsmiljö		fastställs 2017	År
 Sjukfrånvaro	7,5 %	tas fram av nämnden	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,4 %	tas fram av nämnden	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31
 Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna kartlägga aktuella utbildningsnivåer bland anställda inom LSS-verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31
 Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden har en inkluderande och bra arbetsmiljö, goda arbetsvillkor samt låg sjukfrånvaro

Förväntat resultat

- Medarbetare och chefer har goda förutsättningar för sina uppdrag
- Personalpolicyn har bidragit till ett aktivt ledarskap och medarbetarskap
- Stöd för arbetsmiljöarbetet är utvecklat
- Sjuktalet har sjunkit

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmiljöåtgärder ska genomföras efter analys av incidenter rapporterade i KIA	2015-01-01	2017-12-31
Arbetsituationen för biståndsbedömare och socialsekreterare ska förbättras	2016-01-01	2017-12-31
Chefer ska få stöd i arbetet med rehabilitering och förebyggande arbete	2016-01-01	2017-12-31
Den nya personalpolicyn ska implementeras och medarbetarskap och ledarskap ska utvecklas	2017-01-01	2017-12-31
Stadsdelsnämndens arbetsplatser ska anpassas för medarbetare med olika typer av funktionsnedsättning	2013-01-01	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stöd för arbetet med organisatorisk, social samt fysiskt arbetsmiljö ska utvecklas	2017-01-01	2017-12-31
Ungdomar med funktionsnedsättningar ska särskilt uppmärksammas vid erbjudanden om feriejobb	2014-11-28	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Alla stadsdelsnämndens verksamheter lever upp till de mänskliga rättigheterna och arbetar aktivt mot alla former av diskriminering.

Medborgare och brukare bemöts på ett likvärdigt sätt och bemötandet kännetecknas av respekt och integritet. I detta arbete är det också av största vikt att medborgare och brukare så långt möjligt är delaktiga i de beslut som rör dem.

Alla kommunala förskolor i Älvsjö arbetar efter sina likabehandlingsplaner som har diskrimineringslagstiftningen som grund. Med likabehandling menas att alla barn ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter.

Fritidsledarna får under året kompetensutveckling i genus- och antirasistiska perspektiv, samt normkritik för att stärka ungas organisering och öka kunskaperna om mänskliga rättigheter, antirasism och feminism.

All myndighetsutövning är rättssäker och tillvaratar den enskildes resurser. Insatser ges enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

På Älvsjö gruppboheter, servicebostad och daglig verksamhet finns ett reflekterande arbetsätt utifrån verksamhetens värdegrund med delaktighet, trygghet och självbestämmande i fokus. Detta arbetssätt används även av utförarna inom socialpsykiatri.

Samtliga medarbetare på Älvsjö servicehus, Älvsjö hemtjänst och Älvsjöträffen ingår i reflektionsgrupper där olika etiska frågor diskuteras utifrån värdeord som de boendes trygghet och delaktighet.

Stockholms stad är ett förvaltningsområde för det finska språket, som enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ger det finska språket ett förstärkt skydd i staden. Älvsjö stadsdelsnämnd samarbetar med Skärholmens och Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnder för att tillgodose minoritetsgruppens rättigheter.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	100 %	Öka	År
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	90 %	Öka	År
 Andel brukare inom social-psykiatri som inte upplever diskriminering		Öka	År
Kommentar			
Resultat av brukarundersökning 2016 inväntas innan årsmål för 2017 kan sättas.			
 Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	100 %	Öka	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande i enlighet med hbtq-programmet i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska utbilda och säkerställa kompetens om rasism och diskriminering hos chefer och personal som möter invånare. Kommunstyrelsen ska bistå i detta arbete med utgångspunkt i ECCARS tiopunktsprogram	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter lever upp till de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen och är fria från diskriminering.

Förväntat resultat

- De personer som kommer i kontakt med nämndens verksamheter behandlas respektfullt
- Chefer och medarbetare har kunskap om mänskliga rättigheter och arbetssätt som främjar likabehandling och delaktighet

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Barnets rättigheter ska vara centralt för alla områden. Inom verksamheter som riktas till barn och unga ska kompetens inom genus, normkritik och antirasistiska perspektiv öka.

I Stockholm ska alla barn oavsett social bakgrund eller legal status ha rätt till förskola. Alla kommunala förskolor i Älvsjö har en likabehandlingsplan med diskrimineringslagstiftningen som grund. Planerna följs upp och utvärderas en gång om året. Barnperspektivet är en utgångspunkt i alla beslut på förskolan i frågor som rör organisation, bemanning och mötesstrukturer.

Barn med behov av särskilt stöd uppmärksammas tidigt. Detta säkerställs genom att det finns fungerande rutiner för barn i behov av särskilt stöd.

På enheten för barn och familj arbetar man särskilt med att öka barns delaktighet för att just motsvara barnkonventionen. Enheten använder sig av en delaktighetstrappa för att fånga upp barnens delaktighet. Barnen ska alltid utifrån ålder och mognad få yttra sig och deras åsikter vägs in och dokumenteras vid beslutsfattandet. Barns behov ska särskilt beaktas när vuxna söker ekonomiskt bistånd.

Biståndsbedömningen inom omsorgen om funktionsnedsatta har alltid med ett barnperspektiv i sina utredningar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter lever upp till de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen och är fria från diskriminering

Förväntat resultat

- Nämndens verksamheter är inkluderande och använder arbetssätt som underlättar likabehandling samt har ett synsätt som utgår från barnets perspektiv och därmed sätter barnet i centrum
- Aktiviteterna genomförs

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

Under 2016 har staden tagit fram ett program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, som kommer att börja gälla 2017. Programmet ska förankras inom stadsdelsnämndens verksamheter och den lokala handlingsplanen ska revideras.

Stadsdelsnämnden ska utveckla rutiner och metoder för att inventera målgrupperna och för att upptäcka våldet och hitta våldsutsatta. Stockholms stad har en garanti om skyddat boende för kvinnor som bedöms ha behov av skyddsplacering. Kvinnor som bott på skyddat boende ska vid behov erbjudas stöd och hjälp till annat boende om de inte kan återvända till sitt ordinarie boende. Även män utsätts för våld i nära relationer. Det är därför viktigt att socialtjänsten har insatser som inkluderar olika målgrupper och att kompetensen kring detta stärks.

Ofta har kvinnor som bor på skyddat boende medföljande barn. Det är viktigt att säkerställa att barnens skolgång fullföljs samt att kunna erbjuda förskola eller pedagogisk verksamhet för barn i förskoleåldern. Stadsdelsnämnden ska stärka sin kompetens kring och utveckla insatser riktade mot barn som blivit utsatta för eller bevittnat våld.

Staden ska också utveckla arbetet med att motivera våldsutövare till att ta emot insatser för att förändra sitt beteende och att upphöra med våldet.

Samordningen inom socialtjänsten för att säkerställa att våldsutsatta får den hjälp och det stöd som de behöver ska förbättras.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel medarbetare som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, som anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om sin situation	15 %	Tas fram av nämnden	År
Kommentar År 2017 kommer fokus ligga på utbildning av medarbetare som arbetar på de myndighetsutövande enheter som riktar sig till barn och ungdomar.			
 Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper	10 %	Tas fram av nämnden	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Kommentar			
År 2017 kommer fokus ligga på utbildning av medarbetare som arbetar på de myndighetsutövande enheterna.			
 Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	30 st	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

Vuxna och barn som har utsatts för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck, får stöd och skydd utifrån sina behov

Förväntat resultat

- Målvärdet för indikatorerna uppnås
- Aktiviteten är genomförd

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020 ska implementeras i stadsdelsnämndens verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Funktionsnedsättning

Stöd- och service till personer med funktionsnedsättning ska vara av hög kvalitet, den enskilde ska ges möjlighet att leva ett självständigt liv. Verksamheten ska erbjuda en god service och omsorg med ett gott bemötande. Fokus för stadsdelsförvaltningen under året är att ge förutsättningar för den enskildes delaktighet, självbestämmande och trygghet. Implementeringen av det reviderade programmet för stöd till anhöriga är prioriterat och anhörigstödet ska utvecklas.

Projektet Dig-IT, som stöds av Europeiska socialfonden, startade under början av 2016 kommer att fortgå under sammanlagt tre år. Medarbetarna inom området funktionsnedsättning ingår i det stadsövergripande projektet som drivs av äldreförvaltningen och som syftar till att öka medarbetarnas kunskaper inom IT-området. Utifrån den inledande inventeringen av alla medarbetares kompetens som genomfördes under 2016 kommer olika utbildningsinsatser att genomföras.

Biståndsbedömning

Rättsäkerheten och enhetens systematiska uppföljning av insatser ska fortsätta att stärkas och befintliga rutiner utvecklas. Samverkan mellan enheten för funktionsnedsatta och arbetsförmedlingen är prioriterat för att underlätta för de personer som deltar i daglig verksamhet att komma ut i ordinärt arbete. Barnperspektivet lyfts särskilt fram i ärenden som rör barn med funktionsnedsättning i syfte att fokusera på barnets rätt i jämförelse med andra barn utan funktionsnedsättning. Ersättningsystemet för boendestöd övergår till timmar istället för nivåer från den första juli. Även en översyn av ersättningsystemet gällande prestationsbaserade insatser pågår inom staden.

Arbetet med att stärka handläggarna i deras arbete är prioriterat, med t ex

kompetensutveckling, handledning, råd och stöd i det dagliga arbetet.

Älvsjö gruppboende, servicebostad och daglig verksamhet

Verksamheten kommer att under året arbeta med åtaganden och aktiviteter som ökar den enskildes förutsättningar för inflytande och delaktighet. Medarbetarna deltar i projektet Carpes olika vidareutbildningar och seminarier för att höja medvetenheten och kompetensen hos medarbetarna. Stadsdelsförvaltningen har startat en daglig verksamhet som skall ge personer inom LSS möjlighet till årstidsbaserade aktiviteter som till stor del utförs utomhus. Aktiviteterna kan vara allt från trädgårdsarbete, snöskottning till sopsortering. Inom enheten pågår planeringen för att ta ansvar för driften av en enhet med bostäder med särskild service som nu byggs. Enheten planeras vara färdig för inflyttning under hösten 2017.

Personligt stöd

Personligt stöd är en verksamhet i egen regi som erbjuder insatserna personlig assistans, avlösar- och ledsagarservice samt kontaktperson. Verksamheten fokuserar på brukarnas delaktighet och upplevelse av de insatser de får. Brukarna bjuds regelbundet in till möten och brukarundersökningar genomförs för att mäta nöjdheten.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	89 %	89 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	77 %	77 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	70 %	tas fram av nämnden	År
 Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	62 %	Fastställs 2017	År
 Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	95 %	tas fram av nämnden	År
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	91 %	År
 Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	87%	År
 Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	95 %	90 %	År
 Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	87 %	87 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av dagliga verksamheters arbete mot arbetsmarknaden för deltagarna. Där ingår resursfördelningen samt samverkan mellan arbetsrehabiliterande insatser.	2017-01-01	2017-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda i vilken form hälso- och sjukvården inom LSS ska bedrivas i staden efter att projektiden går ut	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Personer med funktionsnedsättning ges genom en helhetssyn förutsättningar för delaktighet, självbestämmande och trygghet

Förväntat resultat

- Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning ökar
- Brukares upplevelse av trygghet ökar (LSS- boende)
- Andelen nöjda brukare ökar (LSS- boende)
- Aktiviteterna är genomförda

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Det reviderade programmet för stöd till anhöriga ska implementeras	2017-01-01	2017-12-31
En tillgänglighetsvandring ska genomföras för att identifiera enkelt avhjälpta hinder	2017-01-01	2017-12-31
Inom egenregin ska arbetet med de individuella genomförandeplanerna fortsätta utvecklas syfte att öka brukarnas möjlighet att påverka planering av insatserna	2016-01-01	2017-12-31
Inom egenregin ska rutiner för hantering av synpunkter och klagomål ska utvecklas och implementeras	2017-01-01	2017-12-31
Kompetensutveckling som klargör konsekvenser av olika typer av funktionsnedsättningar	2017-01-01	2017-12-31
Nämnden ska bjuda in brukare från verksamhetsområdet Äldre och funktionsnedsatta till fokusgrupper för att öka deras möjlighet till inflytande	2017-01-01	2018-12-31
Nämnden ska samråda med pensionärsrådet och rådet för funktionshindersfrågor i samband med remisser och motioner	2017-01-01	2018-12-31
Nämnden ska utöka kunskapen om kommunikativ tillgänglighet	2017-01-01	2017-12-31
Stadsdelsförvaltningen ska rådgöra med rådet för funktionshindersfrågor inför svar på remisser om bostadsbyggnation	2017-01-01	2017-12-31
Stadsdelsförvaltningen ska samverka med rådet för funktionshinderfrågor kring framtidens LSS -bostäder samt bostäder med särskild service	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Stadsdelsförvaltningen fortsätter att arbeta med att utveckla och öka det demokratiska deltagandet i stadsdelsområdet. Det är viktigt att invånarna får information i god tid så att det går att påverka utvecklingen i Älvsjö. Nämnden välkomnar medborgarförslag och planerar för medborgardialoger under året, till exempel inom stadsmiljö.

Stadsdelsförvaltningen fortsätter arbetet med att öka ungas möjlighet till inflytande och delaktighet. En slutrapport från projektet *Utvärdering av digitala verktyg för ungas inflytande* som Älvsjö stadsdelsförvaltning drivit tillsammans med Hägersten-Liljeholmen ska presenteras med förslag på fortsatt utveckling i frågan.

Ett annat viktigt perspektiv för att öka delaktighet och demokrati i stadsdelsområdet är brukardelaktighet som bidrar till utvecklingen av nämndens verksamheter. Förskolorna har egna förskoleråd, som träffas ett par gånger per termin, där föräldrar, förskolechef och

personal för en dialog om olika verksamhetsfrågor. På flertalet förskolor finns också barnråd. Ett arbete med att utveckla fritidsverksamheten för att passa dagens ungas behov och levnadsmönster har startat under 2016 och kommer att fortsätta under 2017. Se vidare under mål 1.5.

Inom verksamhetsområdet äldre och funktionsnedsatta fortsätter arbetet med olika typer av råd till exempel brukarråd, matråd och fokusgrupper med brukare och brukarföreträdare i syfte att på ett medskapande sätt utveckla och förbättra kvalitén inom verksamheterna.

Medborgarkontoret och digitala verktyg är en viktig del i den dagliga kontakten med medborgarna. Stadsdelsnämnden fortsätter att utveckla dialogen och servicen i digitala kanaler utifrån medborgarkontorets roll.

Stadsdelsnämnden fortsätter att delta i nätverket om medborgardialog i styrning via Sveriges kommuner och landsting. Syftet är att utveckla former för lokaldemokrati så att medborgardialogen sker strukturerat och blir en naturlig del i beslutsprocessen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor		Fastställs 2017	År
 Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö		Fastställs 2017	År
 Andel stockholmare som är aktiva inom civilsamhällets organisationer		Fastställs 2017	År

Nämndmål:

Älvsjö är ett demokratiskt stadsdelsområde där invånarna har inflytande

Förväntat resultat

- Invånarna i Älvsjö känner att de kan vara med och utveckla stadsdelsnämndens verksamheter
- Informationen i stadsdelsområdet är tillgänglig
- Invånare som är i kontakt med nämndens verksamheter får ett respektfullt bemötande och en god service

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
En medborgardialog ska genomföras inför upprustningen av lekparken Apelsinen	2017-01-01	2017-12-31
Nämnden ska bjuda in brukare från verksamhetsområdet Äldre och funktionsnedsatta till fokusgrupper för att öka deras möjlighet till inflytande	2017-01-01	2018-12-31
Nämnden ska fortsätta utreda möjligheterna att använda digitala verktyg för att öka ungas möjlighet till delaktighet och inflytande	2017-01-01	2017-12-31
Nämnden ska fortsätta utveckla stadsdelsnämndens informationskanaler, som t.ex. sociala medier	2017-01-01	2017-12-31
Nämnden ska samråda med pensionärsrådet och rådet för funktionshindersfrågor i samband med remisser och motioner	2017-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

Nämnden ska genom inköp och upphandling bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar stad. Inför upphandlingar anlitar förvaltningen framförallt serviceförvaltningen men också andra förvaltningar som har upphandlingskompetens. Förvaltningen bevakar då att krav ställs på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår och att kommunfullmäktiges policys och riktlinjer för upphandling följs. Under året kommer förvaltningen att fortsätta implementering av stadens nya program för upphandling och inköp.

Under 2016 påbörjades arbetet med elektronisk handel via stadens inköpssystem. Förvaltningen har ökat andelen elektroniska inköp successivt under 2016, vilket på sikt kommer att ge ökad avtalstrohet och en effektivare inköpsprocess. Utvecklingen fortsätter under 2017 och det kommer att vara möjligt att även beställa vissa tjänster via inköpssystemet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel elektroniska inköp	60 %	Tas fram av nämnden	Tertial
 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %	Fastställs 2017	År

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

I budgeten beslutar kommunfullmäktige om medel per verksamhetsområde. Dessa medel fördelas i sin tur till respektive stadsdelsnämnd via kommunfullmäktiges beslutade system för resursfördelning. Älvsjö stadsdelsnämnd har tilldelats sammanlagt 599,3 mnkr i nettobudget 2017 för verksamheterna, vilket är en nettoökning med 27,7 mnkr (4,8 %). Prognosen per oktober 2016 uppgår till en nettokostnad på 591 mnkr, vilket visar att volymerna ökat under 2016. Befolkningsprognosen för 2017 innebär att antalet invånare förväntas öka med 2,9 procent. Det tillsammans med förväntade pris- och löneökningar betyder att nämnden måste fortsätta med en kostnadseffektiv verksamhet för att uppnå en ekonomi i balans 2017.

En viktig förutsättning för att långsiktigt säkra en ekonomi i balans är ökat samarbete med andra förvaltningar. En sådan utveckling kan även bidra till minskad sårbarhet och ökad kvalitet i verksamheterna.

Kommunfullmäktiges budget förutsätter att medel omfördelas för att finansiera nämnd- och förvaltningsadministration. I budget 2017 har 25,5 mnkr omfördelats från övriga verksamheter.

Nämnden omfördelar också medel med 5,6 mnkr från verksamheten barn, kultur och fritid till barn- och ungdom. Därutöver har en omfördelning skett med 2,7 mnkr till barn- och ungdom från verksamhetsområdena äldreomsorgen, förskola och arbetsmarknadsåtgärder.

Slutlig justering av nämndens budget för förskola och stöd- och service till personer med funktionsnedsättning kommer att ske efter avläsning av antalet prestationer för 2017.

Budget per verksamhetsområde

Driftverksamhet (mnkr) Verksamhetsområde	Budget 2017 kostn	Budget 2017 int	Ingår omsl- förändr.	Begärda budget- just.	Budget 2017 netto	Budget netto KF/KS	Prognos okt 2016 netto	Bokslut 2015 netto
Nämnd och förvaltningsadmin.	26,2	-0,7	0,7		25,5	0,0	24,6	24,1
Individ- och familjeoms	102,8	-45,5	44,6		57,4	51,3	55,9	61,8
<i>varav socialpsykiatri</i>	16,7	-1,9	1,9		14,8	16,0	13,4	14,3
Stadsmiljö	6,5	0,0	0,0	2,0	8,5	5,5	7,1	9,9
Avskrivningar	2,5	0,0	0,0		2,5	2,5	2,3	1,8
Internräntor	0,5	0,0	0,0		0,5	0,5	0,5	0,4
Förskoleverksamhet	168,3	-12,4	0,0	0,5	156,4	164,5	153,1	147,4
Äldreomsorg	283,0	-84,4	79,5		198,6	209,0	193,3	181,9
Funktionsnedsättning	145,2	-24,8	24,8		120,5	126,1	123,6	114,0
Barn kultur och fritid	10,0	-0,6	0,6		9,5	15,8	9,4	8,9
Arbetsmarknadsåtg	4,4	-1,7	1,2		2,7	3,4	2,0	2,1
Ekonomiskt bistånd	21,6	-1,8	1,2		19,8	20,7	19,0	19,2
<i>varav handläggning</i>	5,6	0,0	0,0		5,6	5,1	5,4	5,1
Övrig verksamhet	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	771,1	-171,8	152,5	2,5	601,8	599,3	590,8	571,5

Nämnd- och förvaltningsadministration

Resursfördelningssystemet ger inte någon särskild tilldelning av medel för nämnd- och förvaltningsadministration. För att finansiera detta har ett administrativt avdrag gjorts på alla verksamhetsområden. Nettobudgeten för nämnd- och förvaltningsadministration är 25,5 mnkr 2017, vilket är 0,9 mnkr högre jämfört med prognosen för 2016. Det beror på vakanta tjänster och att personalkostnaderna därmed blivit lägre under 2016. Kostnaderna för de centrala och gemensamma IT-lösningarna ökar också ca 10 procent 2017 jämfört med 2016.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Nettobudgeten för individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri för 2017 uppgår till 57,4 mnkr, vilket är 1,5 mnkr högre jämfört med prognosen för 2016 och 0,5 mnkr högre än budget 2016.

I budgeten för 2017 har 5,6 mnkr omfördelas från verksamhetsområdet barn, kultur och fritid och 2,7 mnkr har omfördelats från verksamhetsområdena äldreomsorg, funktionsnedsättning och arbetsmarknadsåtgärder till verksamheten för barn- och ungdom inom individ- och familjeomsorgen. Trots denna omfördelning kräver budgeten fortsatta kostnads-effektiviseringar under 2017 för att klara en budget i balans. För missbruk har ramtilldelningen endast ökat 0,4 mnkr och socialpsykiatri har 2017 fått samma ram som 2016. Både inom vuxenenheten och enheten för barn och familj är inriktningen att prioritera de öppenvårdsinsatser som behövs för att undvika eller förkorta tiden för institutionsvård.

En stor osäkerhet råder när det gäller nämndens möjlighet att täcka kostnaderna för ensamkommande flyktingbarn, både avseende utrednings- och vårdkostnader. Från och med 1 juli 2017 sänker Migrationsverket schablonersättningen för boende för ensamkommande

flyktingbarn, vilket innebär att nämnden måste omförhandla priserna med utförarna och/eller hitta billigare boendelösningar.

Stadsmiljö

Stadsmiljöverksamhetens nettobudget för 2017 uppgår till 6,5 mnkr och är 0,6 mnkr lägre än prognosen för 2016. För både 2016 och 2017 har nämnden valt att tilldela en lägre budget till stadsmiljö till förmån för huvudverksamheterna. Detta påverkar underhållet av parkerna.

Nämnden begär budgetjustering för ytterligare åtgärder i naturreservat Älvsjöskogen med 2,0 mnkr. Den begärda budgetjusteringen beskrivs närmare under rubriken *Budgetjusteringar*.

Avskrivningar och ränta

Nettobudgeten 2017 för avskrivningar är 2,5 mnkr och för ränta 0,5 mnkr, vilket är något högre jämfört med prognosen för kapitalkostnaderna 2016.

Förskola

Nettobudgeten 2017 för förskoleverksamheten uppgår till 155,9 mnkr och är 2,8 mnkr högre jämfört med prognosen för 2016 och 3,7 mnkr högre än budget 2016. Tilldelad ram har beräknats utifrån barnantalet i mars 2016. Under hösten 2016 har antalet barn minskat och bedömningen är att antalet barn blir färre 2017 jämfört med tilldelad ram, vilket innebär en justerad budget i slutet av året. För förskolan tilldelas nämnden medel utifrån schablonbelopp per inskrivet barn. Schablonen per barn 2017 har höjts med 1,5 procent för förskola och förskolepengen utgör 80 procent av schablonen. Utöver förskolepengen fördelas medel för barn i behov av särskilt stöd till förskolorna. Nämnden har tilldelats ett socioekonomiskt tilläggsanslag om 10,6 mnkr vilket är 1,1 mnkr högre tilldelning än 2016. Av tilldelad ram till förskolan har 1,2 mnkr omfördelats till verksamheten för barn och ungdom.

Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering med 0,5 mnkr till åtgärder för giftfri förskola. Se vidare under rubriken *Budgetjusteringar*.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens nettobudget för 2017 uppgår till 198,6 mnkr och är 5,3 mnkr högre jämfört med prognosen för 2016 och 13,6 mnkr högre än nettobudget 2016. Av tilldelad ram till äldreomsorgen har 1,0 mnkr omfördelats till verksamheten för barn och ungdom.

Volymerna för vård- och omsorgsboenden har ökat under hösten 2016 vilket förvaltningen har tagit hänsyn till i budgeten för 2017. Ersättningsnivåerna för vård- och omsorgsboende har indexuppräknats med 2,6 procent.

Antalet beställda timmar och antalet medeltimmar för hemtjänst har ökat under 2016 jämfört med 2015 vilket bland annat förklaras av ökat antal månadsinsatser och ett ökat vårdbehov. Budgeten för hemtjänst 2017 innebär medeltimmar på 38,5 och en utförandegrad på 85 procent. Ersättningen för hemtjänst i ordinärt boende höjs med 4,7 procent som kompensation för att ersättningen för avböjda besök tas bort. Från den 1 juli 2017 ändras riktlinjerna gällande biståndsbedömning av hemtjänst, så kallad ramtid införs. De ekonomiska effekterna av denna förändring är osäker.

Enligt befolkningsprognosen ökar antalet äldre med ca 5,6 procent under 2017 jämfört med föregående år och det byggs många bostäder i Älvsjö. Ett seniorboende med 137 platser startar i Älvsjö under året. Dessa faktorer innebär en stor osäkerhet när det gäller volymförändringar inom äldreomsorgen.

Hemtjänst egen regi och servicehuset måste vidta åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans 2017.

Korttidsvård och servicehus ingår inte i valfrihetssystemet och för dessa boendeformer beslutas ersättningsnivåerna av stadsdelsnämnden. Ersättningen till utförarna redovisas i bilaga 2.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Nettobudgeten 2017 för stöd och service till personer med funktionsnedsättning uppgår till 120,5 mnkr och är 7,5 mnkr högre än nettobudget för 2016. Ökningen jämfört med budget 2016 beror främst på de volymökningar som skett under 2016.

Budgeten för 2017 förutsätter en fortsatt kostnadsmedvetenhet. Budgeten justeras i samband med tertialrapport 2 utifrån avläsning av det genomsnittliga antalet prestationer per mars och augusti 2017. Ersättningsnivåerna för barn- och vuxenboenden, daglig verksamhet och korttidshem är höjda med 1,3 procent jämfört med 2016. Ersättningssystemet för boendestöd övergår till timmar istället för nivåer från den 1 juli 2017 och det är osäkert vilka effekter det får på ekonomin.

Barn, kultur och fritid

Nettobudgeten 2017 för kultur- och föreningsverksamhet uppgår till 9,5 mnkr och är 0,1 mnkr högre än prognosen 2016 och 0,9 mnkr högre än nettobudget för 2016. Av tilldelad ram för verksamhetsområdet har 5,6 mnkr omfördelats till verksamheten barn och ungdom inom individ och familjeomsorgen. Enligt befolkningsprognosen ökar antalet barn och ungdomar i Älvsjö med cirka 7,5 procent under 2017 jämfört med 2016. Det kommer troligtvis innebära ett ökat behov av kultur och fritid. Verksamhetsområdet innehåller bland annat kostnader för allmän kultur, sommarkollo, fältassistenter, Ungdomens hus och parkleken Kristallen. Intäkterna avser främst intäkter för sommarkollo.

Arbetsmarknadsåtgärder

Nettobudget 2017 för arbetsmarknadsåtgärder uppgår till 2,7 mnkr och är 0,5 mnkr högre än nettobudget för 2016. I budgeten ingår bland annat kostnader om 1,0 mnkr för feriearbetande ungdomar, 1,0 mnkr för visstidsanställningar samt kostnader och intäkter avseende OSA-anställningar.

Ekonomiskt bistånd

Nettobudget 2017 för ekonomiskt bistånd uppgår till 19,8 mnkr och är 0,3 mnkr lägre än budgeten för 2016. Budgeten förutsätter att antalet hushåll med ekonomiskt bistånd minskar och att kostnaderna fortsätter att sjunka 2017. Det genomsnittliga antalet bidragshushåll 2016 har minskat med 5 procent jämfört med 2015 och den genomsnittliga kostnaden för försörjningsstöd har minskat med 2 procent.

Investeringar

Nämndens totala investeringsbudget uppgår till 9,3 mnkr. Investeringsbudgeten för maskiner och inventarier är 0,9 mnkr. Investeringsbudgeten för parkinvesteringar uppgår till 8,4 mnkr, varav 2,9 mnkr avser mindre parkinvesteringar och 3,0 mnkr avser Lerkrogsparken, 0,5 mnkr avser lekparken Apelsinen och 2,0 mnkr avser reinvesteringar.

Under 2017 kommer Lerkrogsparken att rustas upp, få belysning och delvis få en ny

gestaltning som stadspark. En upprustning planeras även av lekparken Apelsinen i Solberga, där nämnden ska genomföra en medborgardialog, ta fram ett program och projektera för upprustningen. Mindre parkinvesteringar kommer att genomföras utifrån den nya parkplanen och utifrån medborgarförslag.

Nämnden ansöker om budgetjustering med 2,5 mnkr till klimatinvesteringar. Se vidare under rubriken *Budgetjusteringar*.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Ej aktuellt.

Resultatenheter

I enlighet med stadens regler för ekonomisk förvaltning ska resultatenheter definieras och fastställas i nämndens verksamhetsplan. Förvaltningen har utformat överenskommelser med resultatenhetscheferna där gällande regler för resultatenheter framgår.

Stadsdelsnämndens resultatenheter visas nedan.

Resultatenheter 2017	
Förskola	
Resultatenhet 1	Akleja, Vågavilja, Långsjö, och Rödkulla
Resultatenhet 2	Lillskogen, Matrisen, Älvskogen och Solkatten
Resultatenhet 3	Baltazar, Snöripan och Muminstugan
Resultatenhet 4	Skogsgläntan, Trollsländan, Eken och Öppna förskolan
Resultatenhet 5	Citrusgården, Prästängen och Solängen
Resultatenhet 6	Sjöstjärnan, Sylvester och Äppelängen
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	
Utförare inom LSS-området	Brännkyrka gruppbostad
	Folkparksvägens gruppbostad
	Kvarnstugans gruppbostad
	Sjöholmens gruppbostad
	Sulvägens gruppbostad
	Folkparkvägens serviceboende
	Långsjöns dagliga verksamhet
Fritid	
Enheten för fritid	

Förskolornas resultatenheter får ersättning utifrån antal inskrivna barn i förskolan. Därutöver får resultatenheterna riktade medel för barn med behov av särskilt stöd. Föreslagen pengnivå 2017 i Älvsjö stadsdelsnämnd uppgår till 80 procent av förskoleschablonen. Pengen redovisas i bilaga *Ersättning till enheterna*. Budgeten för Öppna förskolan fastställs i samband med att nämnden beslutar om verksamhetsplan och budget för respektive år.

Utförare inom LSS-området erhåller ersättning motsvarande den av kommunfullmäktige fastställda LSS-pengen. Ersättningen redovisas i bilaga *Ersättning till enheterna*.

Budgeten för Enheten för fritid fastställs i samband med att nämnden beslutar om verksamhetsplan och budget för respektive år.

Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt.

Budgetjusteringar

Medel för klimatinvesteringar

Nämnden ansöker om 2,5 mnkr för ett nytt teknikrum med en ny reningsanläggning för Örby slotts plaskdamm. Den teknik som styr och renar vattnet i Örby slotts plaskdamm är föråldrad och behöver bytas ut. Ett nytt styrsystem kommer att förbruka mindre energi och det nya reningssystemet kommer att använda mindre klor.

Medel för naturreservat Älvsjöskogen

Nämnden ansöker om 2,0 mnkr för åtgärder i naturreservat Älvsjöskogen enligt följande. Naturmarksvård kommer att genomföras i enlighet med naturreservatets skötselplan. Upprustningen av motionsspåren och stigarna ska fortsätta för bättre tillgänglighet. Ett antal skyltar om Älvsjöskogens historia ska sättas upp och motionsspårets skyltning ska ses över. Stadsdelsnämnden har inte resurser för dessa åtgärder inom den ordinarie budgeten.

Medel för giftfri förskola

Nämnden ansöker om 0,5 mnkr för att dålig plast på förskolorna ska sorteras bort och en del material behöver bytas ut, exempelvis sovmandrasser och köksgeråd. Dessa driftsåtgärder måste göras utifrån att alla förskoleenheter har genomfört åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning.

Omslutningsförändringar

Omslutningsförändringen beräknas totalt till 152,5 mnkr.

Omslutningsförändringar, mnkr	Kostnader	Intäkter
Nämnd o administration	0,7	-0,7
Individ- och familjeomsorg	44,5	-44,5
Äldreomsorg	79,5	-79,5
Funktionsnedsättning	24,8	-24,8
Barn, kultur och fritid	0,6	-0,6
Arbetsmarknadsåtgärder	1,2	-1,2
Ekonomiskt bistånd	1,2	-1,2
Totalt	152,5	-152,5

Medel för lokaländamål

Ej aktuellt.

Övrigt

Sociala investeringsfonden

Stadsdelsnämnden avser att söka medel från sociala investeringsfonden för en förstudie som undersöker möjligheterna att skapa en ny mötesplats för unga i Liljeholmen tillsammans med Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd. Arbetet ska ske i nära samarbete med berörda fackförvaltningar.

Stadsdelsnämnden avser också att söka medel från sociala investeringsfonden för en förstudie utifrån ett medborgarförslag för att undersöka möjligheterna att skapa en ny social mötesplats i Långbro Park i samarbete med civilsamhället med fokus på stadsodling, lärande och arbetsmarknadsinsatser.

Särskilda redovisningar

Långt och hållbart arbetsliv

Stadsdelsnämnden har ansvar för arbetsmiljön för medarbetare och chefer i Älvsjö stadsdelförvaltning och värnar om en god fysisk, social och organisatorisk arbetsmiljö med en tydlig arbetsmiljöfördelning till förvaltningens chefer.

Med god arbetsmiljö avses en arbetsmiljö som ger förutsättningar för goda arbetsprestationer i ett långsiktigt hållbart perspektiv. Förvaltningens arbete omfattar såväl förebyggande som stödande insatser. Under året genomförs löpande arbetsmiljöaktiviteter såsom medarbetarsamtal, arbetsplatsträffar, medarbetarundersökning, samverkan och uppföljning av arbetsmiljöarbetet för att säkerställa ett genomgripande och systematiskt arbete. Arbetsmiljöarbetet utvecklas ständigt och anpassas efter vilka behov som finns i organisationen.

Under hösten 2016 har förvaltningen genomfört en pilotstudie på två enheter för att undersöka en metod med gruppintervjuer med syftet att kartlägga arbetsmiljörisker, undersöka orsakssamband och formulera åtgärder för att förbättra arbetsmiljön. Utvärdering kommer att ske och beslut fattas angående eventuellt användandet av denna metod i hela organisationen under 2017. Detta görs för att säkerställa att vi arbetar systematiskt med den sociala och organisatoriska arbetsmiljön enligt de nya föreskrifter som började gälla i mars 2016.

Staden kommer under 2017 att fortsätta att sätta fokus på socialsekreterares och biståndsbedömares arbetssituation och genomföra en kortare enkät var tredje månad för att undersöka medarbetarnas upplevelse av arbetsmiljön.

Kompetensförsörjning

Älvsjö stadsdelförvaltning har 680 medarbetare, varav 630 är tillsvidareanställda. Andelen kvinnor är 84 % och andelen män är 16 %. Av det totala antalet medarbetare arbetar 43 % av de anställda inom förskoleverksamhet och fritidshem, 27 % inom äldreomsorgen, 17 % med stöd och service till personer med funktionsnedsättning och 7 % inom individ och familjeomsorg. Antalet pensionsavgångar kommer under 2017 troligen att vara cirka 7 personer.

Det råder idag svårighet att rekrytera utbildade undersköterskor. En anledning kan vara ett minskat intresse bland ungdomar att söka sig till gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram.

Vidare är det svårt att rekrytera socialsekreterare, biståndsbedömare, förskollärare, sjuksköterskor, personliga assistenter och kockar/kokerskor. Det råder även svårigheter med att rekrytera första linjens chefer till myndighetsutövning.

Sedan oktober 2016 arbetar rekryterande chefer samt HR i rekryteringssystemet ”Jobba-i-stan”. Där sker skapande av kompetensprofiler, platsannonser och intervjuunderlag. Utformningen av dessa sker utifrån kompetensbaserad rekrytering som samtliga rekryterande chefer och HR inom Stockholms stad arbetar efter. Detta är också ett led i att kvalitetssäkra rekryteringsprocessen och att motverka diskriminering. Älvsjö stadsdelsförvaltning kommer att tillsammans med personalstrategiska avdelningen, utbildningsförvaltningen samt andra stadsdelsförvaltningar i Stockholms stad att medverka på förekommande rekryteringsmässor och erbjuda traineeprogram.

Varje nyanställd medarbetare och chef ska ges introduktion på den aktuella enheten. Förvaltningen kommer att under 2017 att revidera det befintliga programmet som stöd för introduktion på aktuell enhet. Den enhetsspecifika introduktionen kompletteras med en förvaltningsintroduktion, den sker en gång per år och syftar till att öka förståelsen och kunskapen om helheten och att se sammanhanget i sitt uppdrag.

Älvsjö stadsdelsförvaltning ansöker medel ur stadens kompetensutvecklingsfond i VP och budget 2017. De insatser som stadsdelsförvaltningen har sökt medel för är: jämställhetsintegrering/värdegrund/bemötande och förhållningssätt, certifiering av utbildningsnivå i demensvård via stiftelsen Silviahemmet, möta människor med ett rättshaveristiskt beteende, möta människor med psykisk funktionsnedsättning, pedagogisk dokumentation och informations- och kommunikationsteknologi.

Förvaltningen kommer under 2017 att fortsätta att genomföra avslutssamtal med biståndshandläggare och socialsekreterare. Anledningarna är att minska den relativt höga personalomsättningen, att göra stadsdelen till en ännu mer attraktiv arbetsplats samt för att tillvarata medarbetares synpunkter och erfarenheter från sin tid som anställd i förvaltningen. Resultaten från samtalen redovisas på gruppnivå.

Förvaltningen fortsätter att se över olika åtgärder för medarbetare som idag har någon form av visstidsanställning och/eller arbetar deltid och som är intresserade av att ha en tillsvidareanställning på heltid.

Kvalitetsarbete

Grunden för nämndens kvalitetsarbete är stadens budget och stadens program för kvalitetsutveckling. Under 2016 har det pågått arbete i staden med att revidera programmet för kvalitetsutveckling. Programmet fungerar som en gemensam plattform för att utveckla kvalitetsarbetet i staden som samtliga nämnder och styrelser ska arbeta efter. Det reviderade programmet bygger på tydligare krav, systematik och struktur vilket ger goda förutsättningar för en målmedveten styrning.

Nämnden uppmanar fler verksamheter inom förvaltningen att delta i Kvalitetsutmärkelsen som en del av kvalitetsutvecklingsarbetet. Som ett stöd till arbetet ska fler medarbetare inom förvaltningen utbilda sig till kvalitetsexaminatorer, minst en person som arbetar med verksamhetsuppföljning kommer delta som examinator i Stockholms stads kvalitetsutmärkelse 2017. Genom att bistå med en eller flera examinatorer får förvaltningen

kunskap, inspiration och idéer som kan användas i verksamhetsutveckling.

Chefer och medarbetare uppmuntras även att besöka stadens mässor för goda exempel för att ta del av andra verksamheters erfarenheter och projekt. Förvaltningen kommer att delta med en egen monter med goda exempel.

Förskoleverksamheten

Med utgångspunkt i läroplanen och kommunfullmäktiges budget samt föregående års kvalitetsredovisning revideras förslaget till nämndmål, förväntade resultat och indikatorer för förskolan. Stadsdelsnämnden fastställer dessa i samband med beslut om verksamhetsplan och budget. Nämndmålen täcker in vart och ett av läroplansområdena; *normer och värden, utveckling och lärande, barns inflytande, skola och hem* samt *samverkan med skolan*. Till läroplansområdena kopplas också nämndmål gällande kultur och eget skapande, klimat- och miljöanpassning samt demokrati och inflytande.

Förskoleenheterna arbetar i sina verksamhetsplaner fram enhets-specifika mål med tillhörande förväntade resultat, arbetssätt, resursanvändning och planer för uppföljning och utveckling. Enhetsmålen utgår ifrån nämndens mål. Varje förskoleenhet skriver in de enhetsmål som vänder sig till brukarna i sina kvalitetsgarantier för året. Slutligen fastställs dessa av stadsdelsnämnden.

Förskoleenheterna beskriver i sina kvalitetsredovisningar hur det systematiska kvalitetsarbetet är organiserat inom respektive förskola och för hela resultatenheten. Det finns en tydlig systematik i enheternas kvalitetsarbete och pedagogerna är delaktiga i exempelvis utvecklingsgrupper, kvalitetsgrupper och forum för avdelningsansvariga. Varje förskola genomför en utvärdering av sitt arbete och beskriver vilka enhetsmål och förväntade resultat man uppnått och hur man nått dessa. Som underlag för självvärderingen används bl.a. reflektionsprotokoll, pedagogisk dokumentation, barnintervjuer, förskoleundersökningen och självvärderingsmaterialet för indikatorn *Personalens bedömning av förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling*. Förskolepersonalen lägger stort fokus på behovet av att följa upp vad barnen får ut av verksamheten för att kunna förändra och utveckla den.

Verksamhetsområdeschefen genomför, tillsammans med utvecklingssekreteraren, resultatdialoger med samtliga sex enheter där förskolechef, pedagogisk ledare samt personalrepresentanter från förskolorna deltar. Analysen från dessa resultatdialoger liksom enheternas kvalitetsredovisningar ligger till grund för Älvsjös kommunala förskolors kvalitetsredovisning som redovisas i nämndens verksamhetsberättelse.

Enheternas kvalitetsredovisningar håller en allt högre kvalitet år efter år. De förväntade resultaten har medfört att förskolorna på ett mycket tydligare sätt redogör för sina resultat och sin måluppfyllelse. Enheterna är tydliga med vilka specifika metoder som används för att följa upp olika enhetsmål. Kvaliteten i bedömning och analys av resultaten har också blivit högre. Bedömningen av likvärdigheten mellan förskolorna granskas mer ingående sedan 2014.

Socialtjänsten

Enheterna bedriver ett systematiskt förbättringsarbete för att utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. Genom sammanställning, analys och dialog av inkomna avvikelser, riskanalysen och identifierade risker och resultat i egenkontrollen identifieras åtgärder (t.ex. ändring av rutiner) för att säkra enhetens kvalitet. Medarbetarnas delaktighet säkras genom dialog på arbetsplatsträffar (APT) och planeringsdagar.

Egenkontrollen innebär att chefen kontrollerar att verksamheten följer de lagar, föreskrifter och riktlinjer som styr verksamheten. Egenkontroll är en systematisk uppföljning av den egna verksamheten och kontroll av att den bedrivs enligt de processer och rutiner som ingår i verksamhetens ledningssystem. Egenkontroll är en intern granskning av att den egna verksamheten uppnår ställda krav och mål.

Kvalitetsberättelsen redovisas som enhetens verksamhetsberättelse. En sammanställning görs för;

- inkomna avvikelser
- genomförd egenkontroll och internkontroll
- resultat från verksamhetsuppföljningar, revisioner och tillsyn under året.

Äldre, funktionsnedsatta och socialpsykiatri

Beslut, insatser och verksamheter följs årligen upp inom verksamhetsområdet. Genom uppföljning får förvaltningen och verksamheterna kunskap om utvecklingsområden, styrkor och svagheter för att styra mot arbetssätt och insatser som har hög kvalitet.

Verksamhetsuppföljningen omfattar verksamheter i stadsdelsnämndens egen regi samt ett antal externa utförare som har ramavtal med Stockholms stad. Uppföljningen omfattar; uppföljning enligt stadsgemensam mall oavsett regiform, uppföljning av entreprenadavtal, brukarundersökning, fokusgrupp, individuppföljning, patientsäkerhetsberättelse, hälso- och sjukvårdsindikatorer, sammanställning och analys av inkomna synpunkter och klagomål. ILS-uppföljning av mål, indikatorer och aktiviteter.

Enheterna bedriver ett systematiskt förbättringsarbete för att utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. Genom riskanalyser, egenkontroller, att ta emot och utreda klagomål och synpunkter identifieras åtgärder för att säkra enhetens kvalitet. Medarbetarnas delaktighet säkras genom dialog på bland annat arbetsplatsträffar och planeringsdagar.

För att få en mer gemensam och heltäckande bild av de olika uppföljningar som genomförs har stadsdelsförvaltningen ett kvalitetsforum där olika professioner som arbetar med kvalitetsuppföljning ingår såsom verksamhetsområdeschef, verksamhetsuppföljare, medicinskt ansvarig sjuksköterska och processhandledare.

Stadsdelsförvaltningen kommer fortsätta under 2017 att kontinuerligt bjuda in de externa utförarna i Älvsjö till dialogmöten för att utveckla verksamheterna. Mötet utgår från verksamheternas resultat av genomförda uppföljningar.

För att få ytterligare kunskap kommer förvaltningen 2017 fortsätta med fokusgrupper för att på ett kvalitativt sätt ta reda på vad som är viktigt att utveckla och förbättra inom verksamhetsområdet utifrån brukarens perspektiv.

En brukarenkät kommer att skickas ut under våren till alla äldre som har beviljade insatser från äldreomsorgen i Älvsjö. Frågorna i enkäten är grundade på en sammanställning och analys av 2016 års inkomna synpunkter och klagomål.

Samtliga verksamheter inom egen regi har lokala ledningssystem. Under året fortsätter arbetet med att implementera de lokala ledningssystemen för samtliga medarbetare.